

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2023-01-05

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.gu.se/jmg

I populismens farvatten

Samtalsanalys av mediepopulism hos journalister i SVT:s
partiledarutfrågningar

Författare: Andreas Andersson, Peter Karlberg och Harald Vedin Sjöström

Handledare: Annika Bergström

Kursansvarig: Elena Johansson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Title: I populismens farvatten

Authors: Andreas Andersson, Peter Karlberg & Harald Vedin Sjötröm

Level: Bachelor's thesis in journalism

Term: HT 2022

Supervisor: Annika Bergström

Keywords: Populism, Media populism, News interviews, Neutrality, Journalism

Aim of thesis:

This thesis seeks to study the occurrence of media populism in Sweden's television's (SVT) party leader questionings leading up to the 2022 Swedish parliamentary election. The main question we seek to answer is: *Are there elements of a populist interview style in the party leader questionings?*

Theoretical framework:

The main framework used in this thesis is based on Benjamin Moffitt's (2016) definition of populism as a political style. This definition contains three main features; an *appeal to "the people" versus "the elite"*, *Bad manners*, and *Crisis, Breakdown and Threat*. This framework is further complemented by the ways Steven Clayman (1988) identified that journalists display neutrality in interviews.

Method:

The central method used to analyze the questionings is conversation analysis. This way it is possible to examine each of the episodes and see to what extent different central aspects of populism as a political style appear, and in what context.

Results:

The results of the study show that each of the three features of populism as a political style appear in the questionings, but not to a large enough extent to claim that the questionings overall are populist in nature. It also appears that the times that an appeal to "the people" versus "the elite" and to "crisis, breakdown and threat" often are used to preface questions for the party leaders. However, further and wider research in the subject is required to draw more reliable conclusions.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte & Frågeställningar	6
1.1.1 Frågeställningar	7
3. Tidigare forskning	8
3.1 Populism och problemet med att definiera den	8
3.1.1 Populism och media	9
3.2 Nyhetsintervjuer	9
3.2.1 Neutralitet i nyhetsintervjuer	10
3.2.2 Populism i nyhetsintervjuer	11
3.3 Vår vetenskapliga lucka	12
4. Teori	13
4.1 Populism som politisk stil - Benjamin Moffitt	13
4.1.1 Appell till “folket” kontra “eliten”	13
4.1.2 Dåligt uppförande	14
4.1.3 Kris, sammanbrott och hot	15
4.1.4 Påföljden av att se populism som en politisk stil	15
4.2 Metoder för att styrka journalistisk neutralitet - Steven Clayman	16
4.2.1 Inbäddade påståenden	16
4.2.2 “Footings”	17
4.2.3 Förmildrande av påståenden	18
5. Metod & Material	19
5.1 Samtalsanalys	19
5.2 Material och urval	20
5.3 Insamling & tillvägagångssätt	21
5.4 Frågeguide	22
5.5 Etiska problem	22
5.6 Alternativa metoder	22
5.7 Validitet och reliabilitet	23
5.7.1 Generaliserbarhet	24
6. Resultat och analys	25
6.1 Förekomsten av “Folket” och “eliten”	25
6.1.1 Inställning till experter och institutioner	29
6.2 Förekomsten av dåligt uppförande	30
6.3 Förekomsten av kris, sammanbrott och hot	34
6.4 Skillnader i populistisk stil mellan utfrågningarna	40
6.5 Inbäddade påståenden, “footings” och förmildrade påståenden i SVTs utfrågningar	43
6.5.1 Användning av inbäddade påståenden i fall av populistisk stil	43
6.5.2 Användning av “footings” i fall av populistisk intervjustil	44

6.5.3 Användning av förmildrade påståenden i fall av populistisk stil	45
7. Diskussion och slutsatser	47
7.1 Slutsatser	47
7.2 Resultatets validitet	48
7.3 Diskussion om metod- och teorival i praktiken	49
7.4 Förslag till fortsatt forskning	50
8. Sammanfattning	51
Referenser	52
Bilaga 1 Förklaring av transkriberingsmarkörer	55
Bilaga 2 Frågeguide	56

1. Inledning

Denna studie tar avstamp i debatten om populism, som idag är högst aktuell. Sverige har nyligen genomgått ett riksdagsval där Sverigedemokraterna, som ofta beskrivs som populistiskt (Strömbäck, 2020; Nationalencyklopedin, 2022), blev landets näst största parti. Detta kan ses följa en större trendvåg som har svept över västvärlden. I England, Frankrike, Italien och USA har nya politiska ledare tagit plats under de senaste åren, som beskrivits som högerextrema, alternativa och populistiska (Müller, 2014).

Kort sammanfattat utgår populism från att det finns en motsättning mellan en "elit" och ett "folk", där "eliten" agerar mot "folkets" intressen (Haller & Holt, 2019; Müller, 2014; Krämer, 2014; Moffitt, 2016). Taggart (2004) samt Moffitt (2016) menar att i europeisk politik kan man identifiera detta på ytterhögern, genom att exempelvis vara mot invandring, och kritisk mot EU. I en svensk kontext hävdas det att Sverigedemokraterna nyttjar delar av detta tankegods (Teitelbaum, 2019).

Framväxten och normaliseringen kan i längden tänkas bli relevant för journalistiken. I sin inflytelserika modell från 1970-talet beskriver Jörgen Westerståhl (1983) neutral presentation som en av objektivitetens grundpelare. Journalister ska sträva efter att ha en neutral ställning mot sina nyhetssubjekt. Detta innebär att en journalist inte bör stödja eller kritisera ett subjekt på så sätt att det framstår som att man tar någons sida i en fråga. Detta aktualiseras särskilt i intervjuer med politiker, där kritiska frågeställningar kan ses som mer effektiva för att få ut information från politikerna (Westerståhl, 1983).

Detta är särskilt viktigt för journalister inom public service eftersom landets lagstiftning ställer särskilda krav på dem, som inte gäller för privatägda medier (Myndigheterna för press, radio och tv, u.å). Ett exempel på ett av kraven är att radio- och tv-sändningar skall vara opartiska. Detta i sin tur, uppfylls av flera olika kriterier där ett utav dem är att journalister inte skall ta ett ställningstagande i en kontroversiell fråga.

Det är i just frågan om journalisters neutralitet som denna uppsats problemformulering uppstår, då neutralitetsidealet kan tänkas att komma i konflikt med andra ideal. Ekström och Tolson (2017) beskriver vad de kallar ett professionellt dilemma i balansgången mellan en neutral och objektiv journalistik, och en växande kritisk intervjustil. De menar vidare att man, om man blir allt för kritisk och aggressiv i sina intervjuer, riskerar att överge sin neutralitet.

I det professionella dilemmat kan det därmed tänkas uppstå en eventuell populistisk intervjustil. (I resten av uppsatsen använder vi termen "populistisk intervjustil" för att benämna när någon aspekt av populism förekommer hos journalisterna). Journalister världen över delar ofta synen och idealet att man arbetar för "folket" eller medborgaren (Deuze, 2005). Som tidigare nämnts är tanken om att det finns ett "folk" som står i konflikt med en styrande "elit" även en av populismens mest centrala utgångspunkter. Utgångspunkten för denna uppsats är i

balansgången mellan neutralitetsidealet, och journalisters syn på sig själva som en typ av representant för folket.

Om idealet att representera folket skulle bli det primära idealet som man arbetar utifrån, kan det tänkas möjliggöra anammandet av en populistisk stil genom att man intar en allt mer aggressiv och kritisk hållning mot makthavare. Utifrån ett yrkesetiskt perspektiv skulle detta kunna skapa problem, då utgångspunkten i journalistiken inte längre är en rättvis och neutral hållning till makthavarna. I stället blir det en fientlig sådan grundad i en konflikt mellan makthavare och “folket”.

Krämer (2014) menar att en populistisk stil inom journalistiken i längden kan ha flera effekter. Bland annat kan det påverka hur människors ser på samhället. Mer specifikt kan det påverka hur man ser på sociala roller och skillnader, så att det mer liknar den populistiska synen på dessa. Även attityder mot politiken och dess processer kan dras närmare populismen, där en allt större del av de samhällliga problemen som existerar förklaras som ett uttryck av den grundläggande konflikten mellan “folket” och “eliten” (Krämer, 2014).

Genom att undersöka ifall det förekommer populistisk intervjustil i svensk journalistik vill vi försöka få insikter i om journalisterna upprätthåller den neutrala hållning som Westerståhl (1983) beskriver. Detta har ett utomvetenskapligt värde för både allmänheten, och journalistkåren. Om journalistiken påstår sig vara neutral och företräda allmänheten, bör allmänheten ha ett intresse i att journalisterna faktiskt gör det. Visar det sig att journalister använder sig av populistisk intervjustil i sitt arbete, kan publiken tänkas tappa sitt förtroende för journalistiken, och troligen söker sig till andra källor för att hämta samhällsinformation.

1.1 Syfte & Frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka ifall det förekommer drag av en populistisk intervjustil i svensk public service. Mer specifikt analyserar vi SVT:s partiledarutfrågningar under valrörelsens slutspurt 2022.

Studien använder en samtalsanalys för att studera hur journalister intervjuar de svenska partiledarna, och om det går att koppla till populism. Definition av populism som används är baserad på Moffitts (2016) modell för populism som en politisk stil, och består av en appell till en konflikt mellan “folket” och styrande “eliter”, ett “dåligt uppförande” samt ett fokus på kriser och hot. Denna används för att dela upp vår huvudfrågeställning i tre underfrågor.

Vidare tittar vi närmare på hur olika aspekter av populism förekommer i utfrågningarna, för att se ifall det går att koppla dem till ett försök att visa neutralitet från journalisternas sida.

1.1.1 Frågeställningar

De frågeställningar som vi söker att besvara med vår studie är följande;

- Förekommer det inslag av en populistisk intervjustil i SVT:s partiledarutfrågningar?
 - Appellerar journalisterna till en konflikt mellan ett “folk” och en “elit”?
 - Använder journalisterna ett dåligt uppförande mot partiledarna?
 - Uttrycker journalisterna känslor av “kris, sammanbrott eller hot” i utfrågningarna?

- Går det att urskilja några skillnader i förekomsten av populistisk stil mellan utfrågningarna av de olika partiledarna?

- Går det att koppla förekomsten av populistiska stildrag till Claymans sätt att integrera värderande påståenden i neutrala intervjuer?
 - Använder journalisterna inbäddade påståenden?
 - Använder journalisterna “footings”?
 - Använder journalisterna förmildrade påståenden?

3. Tidigare forskning

I detta kapitel går vi igenom tidigare forskning som har gjorts i de ämnen som är relevanta för vår studie. Forskningen presenteras tematiskt. Målet är att etablera en inomvetenskaplig relevans för studien, samt ge en översikt av den forskning som redan har gjorts och var vår studie passar in.

3.1 Populism och problemet med att definiera den

Nationalencyklopedin definierar populism som en “rörelse eller ideologi som vädjar till ”folket” som grupp oberoende av någon social klass”. “Folket” ställs emot en uppfattad elit som förtrycker dem (Nationalencyklopedin, 2022). Denna definition fungerar som utgångspunkt för att etablera en grundläggande bild av populism, men för att kunna analysera populism krävs en tydligare och mer djupgående förståelse av termen.

Det råder dock tvetydigheter bland forskare om hur populism ska definieras exakt. En förklaring till detta menar Mudde och Rovira Kaltwasser (2013) kan vara att termen har använts så pass omfattande att den har tappat en stor del av sitt vetenskapliga värde. Den kan innefatta allt för olika idéer att den har tappat en stor del av sitt vetenskapliga värde. Populism innefattar alltså så pass olika, och ibland motstridiga idéer att det inte går att formulera en koncis definition. Vidare finns det även ofta en negativ underton när man diskuterar populism idag. Detta försvårar vidare att formulera en definition, då denna riskerar att innehålla en normativ syn på termen (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2013; Moffitt 2016).

Som nämndes inledningsvis diskuteras populism ofta idag tillsammans med högerextrema idéer och aktörer. I sin grund har populism dock ingen koppling till enbart höger- eller vänsterpolitik utan varierar i olika form. Det som enar de flesta populistiska aktörer är att de påstår sig ge en röst åt grupper som inte känner sig representerade av “eliten”, exempelvis den del av befolkningen som bor på landsbygden. Genom att inta en position där man påstår sig tala för “folket” kan “eliten” påverkas till att reagera och ändra sina politiska viljor för att inkludera dessa marginaliserade grupper (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2013).

Något som vidare komplicerar populism, är att termen i sig inte utgör en hel ideologi på samma sätt som till exempel liberalism, socialism och konservatism. Istället kombineras populistiska tankar som konflikten “folket” och “eliten” oftast med andra, mer utarbetade ideologier. Populism kan förekomma på olika sätt på olika platser, men det finns alltid en gemensam kärna i tanken om “folket” (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2013).

Otydligheten kring populism som fenomen fortsätter när man undersöker hur det tar form i olika delar av världen. Mudde och Rovira Kaltwasser (2013) har jämfört populism i Europa och Sydamerika. De kom fram till att de populistiska partierna som man undersökte i Europa generellt hade en mer exkluderande karaktär med ett fokus på sociokulturella frågor. Man separerade tydligt mellan de som är en del av “folket” och de som inte är det. Ofta är det

migranter eller andra människor från andra kulturer som inte anses tillhöra “folket” (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2013).

I Latinamerika hade de populistiska partierna snarare en inkluderande karaktär, med fokus på socioekonomi. Politiken som man förde fokuserade snarare på att förbättra förhållandena för de ekonomiskt sämst ställda (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2013).

3.1.1 Populism och media

Relationen mellan populism och nyhetsmedia är ett relativt väl utforskat område. En stor del av forskningen har fokuserat på hur medierna har möjliggjort för populistiska partier och politiker att ta större plats både i nyheterna och politiken.

Ekström m.fl (2020) har undersökt hur nyhetsmedier har bidragit till att populistiska idéer har normaliserats och vuxit. Mer specifikt fokuserade de på vad de kallar den populistiska radikalhögern där populistiska idéer kombineras med nationalism, en prioritering av den inhemska befolkningen över immigranter samt främlingsfientlighet (Ekström m.fl, 2020).

Undersökningen gick ut på att de analyserade intervjuer med politiker inom Sverigedemokraterna, för att se hur journalister hanterar och bemöter deras politiska åsikter. Resultatet visar att nyhetsmedier har bidragit till normaliseringen och populariseringen av populismen. Opartiskhet är en central norm för journalistiken och genom att hålla fast vid den principen har det gett båda sidorna i en debatt samma utrymme att tala. Det betyder i praktiken att populistiska åsikter och agendor, som tidigare har ansetts vara kontroversiella, har omvärderats och tagit sig in i den allmänna debatten. Detta har bland annat tagit form i att journalister verkar undvika att kritiskt diskutera politikernas åsikter, då politikerna ofta är vana med att försvara och legitimera sin hållning. Som journalist riskerar man då att hamna i en situation där man inte är redo att bemöta det som politikerna säger (Ekström m.fl, 2020).

3.2 Nyhetsintervjuer

Att genomföra intervjuer har under lång tid varit ett centralt verktyg för journalister. Från början användes intervjuer primärt som ett sätt att samla in material som sedan bearbetades till en färdig journalistisk produkt. Med tiden har det dock gått över till att intervjuer i sig kan vara färdiga produkter för allmän konsumtion (Clayman & Heritage, 2002).

Framväxten av moderna nyhetsintervjuer har gjort den till ett intressant fenomen för journalistikforskning. De utgör direkta, och till stor del oplanerade, samtal mellan journalister och aktörer som politiker och experter. Genom att undersöka nyhetsintervjuer kan man få insikt i hur journalister arbetar med sina olika demokratiska uppdrag (Clayman & Heritage, 2002).

En undergenre till nyhetsintervjuer är politiska nyhetsintervjuer, där en journalist intervjuar en politisk maktbärande. Ekström och Tolson (2017) menar att det finns två anledningar till att

denna typ av intervju har fått ett stort värde i forskningen. För det första är det journalistikens främsta sätt att ställa politiker till svars offentligt, och för det andra kan situationen tänkas skapa ett professionellt dilemma för journalisterna som genomför intervjun. Om journalister intar en allt för kritisk och aggressiv intervjustil kan det riskera att kompromissa deras objektivitet.

3.2.1 Neutralitet i nyhetsintervjuer

Som nämndes i inledningen är neutralitet en av journalistikens yrkesetiska grundpelare. Nyhetsintervjuer kan sätta journalisters neutralitet på prov, särskilt ifall intervjun är livesänd. De förväntas hålla en viss professionell standardnivå i sitt arbete, men saknar därmed den trygghet som finns i att bearbeta material i efterhand. Ger man, till exempel, fel statistik i en liveintervju har man inte samma möjligheter att rätta det som i en intervju som redigeras i efterhand.

För att undvika att den ideologiska balansen i en intervju blir ojämn, genom att journalister talar till den intervjuades fördel, kan journalisten till exempel spela "djävulens advokat" och aggressivt utmana den som intervjuas. I samband med detta kan det då i stället uppstå att journalisten skadar sin neutralitet om det framstår som att man tar en egen ställning i en fråga (Clayman & Heritage, 2002).

En av de som har undersökt hur journalister upprätthåller sin neutralitet i TV-sända nyhetsintervjuer är Steven Clayman (1988). Han kom fram till att journalister har ett antal olika metoder som används för att skydda sin neutralitet, och som användes i nästan alla samtalssturer som han undersökte. Han noterar dock att användningen av någon av metoderna inte gör att en journalist är neutral. Det betyder inte heller att journalister inte är neutrala, och använder metoderna för att dölja detta. Metoderna bör ses som verktyg som journalister kan använda för att stärka sin neutralitet, oavsett om det finns en underliggande agenda eller inte (Clayman, 1988).

En annan studie som berör hur journalister arbetar med neutralitetsnormer i nyhetsintervjuer har gjorts av Ekström och Tolson (2017). De undersökte nyhetsintervjuer i samband med EU-vallet 2014 i fem europeiska länder, däribland Sverige. Målet var att undersöka journalistisk neutralitet i intervjuer med representanter för populistiska partier utanför den politiska mainstreamen. Deras resultat visar att det finns fall i samtliga undersökta länder där journalisterna agerar på ett betydligt aggressivare och fientligt sätt mot politikerna än vad som är normalt i ansvarsutkrävande intervjuer (Ekström & Tolson, 2017).

För att försöka hitta en förklaring för sitt resultat föreslår Ekström och Tolson tre olika faktorer som verkar spela en roll. De två första av dessa menar att graden av aggressivitet påverkas av både den individuella journalisten som genomför intervjun, samt av programformatet som det görs i. Vissa journalister och programformat visade sig skapa en mer aggressiv intervjusituation än andra. Den mest centrala faktorn verkar dock vara en underliggande skepsis mot politik och politiker. Det verkar leda till att politikernas kredibilitet ifrågasätts (Ekström & Tolson, 2017).

Författarna identifierar även en skillnad i intervjuernas aggressivitet baserat på partiet som intervjuas. Tydligast skillnader sågs baserat på var partierna ligger på ett spektrum av vad författarna benämner som "Euroskepticism". Partier som är mer skeptiska till EU, som UKIP i Storbritannien och Sverigedemokraterna i Sverige, bemöttes generellt mer aggressivt än andra partier (Ekström & Tolson, 2017).

3.2.2 Populism i nyhetsintervjuer

Forskningen om relationen mellan populism och nyhetsmedier är dock inte bara begränsad till hur medier förhåller sig till populistiska aktörer. Det finns även forskning på hur populism kan uttryckas i själva journalistiken.

Journalistiken strävar konstant efter att upprätthålla sin legitimitet, särskilt i kritiska och aggressiva intervjuer med makthavare. Ett sätt som detta ofta görs är genom att påstå sig ta allmänhetens sida i frågor (Clayman, 2002). Som nämndes i inledningen till denna uppsats är det vanligt för journalister att se sig som en sorts tjänare av folket (Deuze, 2005). Detta är en tradition med rötter långt tillbaka i tiden, och fungerar både som ett yrkesideal, och som en legitimerande kraft för det journalistiska arbetet (Clayman, 2002).

Enligt Krämer (2014) finns det mekanismer inom media som både fungerar för och mot så kallad mediepopulism, alltså att medier anammar en populistisk stil. Bland annat gör journalistikens roll i samhället som en representant för allmänheten att man kan inta en position där man anser sig tala direkt för dem. Journalistikens symboliska makt i form av att kunna gestalta verkligheten på olika sätt ger den även makt över att påverka vad som ses som normalt och onormalt (Krämer, 2014).

Nyhetsmediernas roll som "tredje statsmakt" vars uppgift det är att utkräva ansvar från de politiska makthavarna gör dem även känsliga för att inta en anti-institutionell hållning. De pressetiska reglerna bör förebygga detta i de flesta fallen, men garanterar inte att det aldrig förekommer (Krämer, 2014).

Clayman (2002) har undersökt hur journalister använder rollen som folkets tjänare för att legitimera sig i intervjuer med makthavare. Hans studie visar att det är vanligt för journalister att hänvisa till allmänhetens intressen när de ställer frågor. På så sätt motiveras frågan, och det skapar ett större tryck på makthavare att faktiskt svara.

Detta hänvisande till folket kan, enligt Clayman (2002), leda till att journalister medvetet eller omedvetet intar vad han kallar en populistisk hållning, där fokus är på "folkets" vilja och bekymmer. Detta ställer Clayman mot vad han kallar en professionell hållning, där man inte tar lika stor hänsyn till "folket". I stället fokuserar man på objektiv rapportering, även om den blir mindre populär och uppfattas som ointressant i jämförelse. Mellan dessa två hållningar

menar Clayman att den populistiska är vanligare i det material som han analyserade (Clayman, 2002).

En liknande studie har gjorts av Thornborrow m.fl (2021). De undersökte hur journalister använder allmänheten som en källa för åsikter och andra värderande positioner i intervjuer, och hur detta kan bidra till att normalisera populistiska tankar. Deras resultat liknar Claymans (2002) genom att de identifierar en tydlig trend hos journalister att använda allmänheten för att legitimera frågor. Vidare menar författarna att allmänheten och "folket" ofta beskrivs som i kris, lidande eller missförstådda av eliten. Denna typ av beskrivning driver på populistiska sentiment ytterligare, enligt författarna (Thornborrow m.fl. 2021).

3.3 Vår vetenskapliga lucka

Med denna uppsats hoppas vi kunna bidra till forskningen om mediepopulism och neutralitet i nyhetsintervjuer. Som forskningsfält är detta långt ifrån utforskat, men utifrån den forskning som vi har läst har vi identifierat ett par olika luckor som vi tror vi kan fylla.

Vår första lucka handlar om att fokusera på populistisk stil i svensk media. Vad vi kunde hitta finns det inga studier som fokuserar på Sverige. Thornborrow m.fl. (2021) hade med SVT som ett fall bland flera när de undersökte användningen av allmänheten som källa till frågor, men då debatten om populism är aktiv och aktuell i Sverige anser vi det intressant att genomföra en studie enbart på svensk media för att få mer insikter i hur situationen ser ut här.

Vidare har det mesta av den tidigare forskningen som gjorts kring populism fokuserat på att försöka koppla den till antingen olika sakfrågor eller dess inkluderande respektive exkluderande aspekter. Det som skiljer sig mot den frågeställningen vi använder oss utav, behandlar partiledarutfrågningarna ett bredare spektrum av sakfrågor.

Vår förhoppning är att detta ska kunna ge insikter i hur populism eventuellt förekommer i samma forum, det vill säga samma format, samma aktörer och subjekt, men med olika frågor. Vår studie syftar till att ta ett bredare grepp, i och med att analysen kommer att inkludera flera olika politiska fält och kan därmed hjälpa till att ge en mer nyanserad bild av hur populism kan ta sig uttryck i förhållande till olika sakfrågor.

I den forskning om populism som vi läste inför denna uppsats upplevde vi även att en stor del fokuserade på idén om ett "folk" och en "elit". Genom att använda en något bredare definition av populism hoppas vi få en mer nyanserad helhetsbild av fenomenet, snarare än att fokusera på en del av det. Genom att inte bara undersöka förekomsten av populism, utan även analysera det utifrån Clayman (1988) vill vi även försöka säga något om hur mediepopulism förekommer, inte bara om den förekommer.

4. Teori

Detta kapitel består av två huvuddelar. Den första delen är tänkt att slå fast en definition av populism som kan användas i vår studie. Detta är nödvändigt för att kunna genomföra en systematisk studie på ett sätt som håller en god vetenskaplig nivå. Vi menar inte att definitionen som ges är helt uttömmande eller innefattar alla delar av populism. När vi läste den tidigare, etablerade forskningen, konstaterade vi att det skulle vara en alltför omfattande och ambitiös uppgift för denna uppsats då forskare inte är överens om hur fenomenet exakt ska definieras. I stället var vårt mål att hitta en definition som sammanfattar de generella drag för populism, och som går att applicera på det material som vi ska analysera.

Den andra delen av detta kapitel fokuserar på olika metoder som journalister kan använda för att lyfta olika värderingar eller åsikter i intervjuer, utan att bryta sin egen position som neutral intervjuare. Anledningen till att vi har med dessa metoder, är för att vi anser att det gör det möjligt att närmare analysera på vilket sätt en eventuell populistisk stil tar form. Vi menar att det finns intressanta skillnader mellan att använda en populistisk stil för att legitimera frågor till politiker, som Clayman (2002) och Thornborrow m.fl (2021) har undersökt, eller om journalisterna enbart uttrycker egna populistiska åsikter utan att det fyller något tydligt syfte i utfrågningarna.

4.1 Populism som politisk stil - Benjamin Moffitt

Moffitt (2016) menar att det mest lämpliga sättet att se på populism är som en politisk stil, snarare än som en ideologi. Det är en samling idéer och koncept som kan kombineras med mer utvecklade ideologier (Moffitt, 2016). Termen "politisk stil" syftar på olika metoder och stildrag som används mot en publik för att föra fram sin politik och appellera till den tilltänkta publiken. Populism blir därmed ett sätt att presentera och paketera sin politik, i stället för en särskild sakpolitik (Moffitt, 2016).

Totalt identifierar Moffitt tre centrala aspekter av populism som politisk stil; *appell till "folket" mot "eliten"*, *"dåligt uppförande"* och *"kris, sammanbrott och hot"*. Dessa beskrivs nedan, och kompletteras med vad andra forskare har skrivit om populism. Moffitt betonar att denna definition av populism som en politisk stil inte är ett försök att fånga upp populismens idealtyp, utan snarare de aspekter som oftast syns hos populistiska partier och politiker. De tre aspekterna bör inte heller ses som populistiska var för sig. Det är till exempel inte populistiskt att appellera till "folket" i ett vakuum, utan det kan bli populistiskt när det sker tillsammans med en eller två av de andra aspekterna (Moffitt, 2016).

4.1.1 Appell till "folket" kontra "eliten"

En av populismens mest centrala delar, som många forskare är överens om, är idén att det finns ett enat "folk" som står i konflikt mot en korruperad "elit", och anklagas för att ha monopol på makten i samhället (Nationalencyklopedin, 2020; Müller, 2014; Krämer, 2014). "Folket"

kan ta olika former, men syftar i grunden till en tänkt majoritet i samhället. Müller (2014) menar att "folket" i populistisk mening är moraliskt rent och enat, men är i slutändan enbart imaginärt. Det är tanken om ett enat "folk" som är det viktiga, oavsett om det är grundat i verkligheten eller inte.

Att "folket" är moraliskt rent syftar enligt Müller ofta på att det består av hårt arbetande och oförargliga. Detta skiljer dem från de eliter och som de ställs emot, som tvärtom är korrupta och enbart strävar för sin egen vinning (Müller, 2014). Populism är dock inte enbart kritisk till eliter, utan kan även kritisera olika minoriteter, som immigranter eller andra etniska grupper. Moffitt (2016) menar dock att populismens attacker mot minoriteter ofta går att koppla tillbaka till "eliterna". Till exempel kan det vara en liberal "elit" som tillåter ökad invandring, vilket i sin tur blir ett hot mot "folket" när invandringen blir för stor.

Den föreställda konflikten mellan "folket" och "eliten" tar också ofta form i en mer generell anti-institutionell hållning som bland annat inkluderar en skepsis mot expertkunskap och byråkrati. I stället värderas "folkets" kunskaper och sunt förnuft högt (Moffitt, 2016).

Sett i relation till journalistik finns det dock ett förtydligande som behöver göras. Att lyfta "folket" som journalist behöver inte automatiskt vara populistiskt. Thornborrow m.fl (2021) menar att det är vanligt förekommande att journalister lyfter "folket" för att berättiga sina frågor. Utifrån sin undersökning menar de att det blir populistiskt när man lyfter "folket" som en grupp i kris. Detta kan ta form på olika sätt;

1. "Folket" beskrivs som (ekonomiskt) lidande jämfört med den rika och privilegierade eliten.
2. "Folket" beskrivs som missförstådda av eliten.
3. "Folkets" känslor legitimeras genom ämnen som lyfts inom högerpopulistisk retorik, som immigration.

4.1.2 Dåligt uppförande

Ett av populismens mest förekommande sätt att nå ut till "folket" som man påstår sig representera är genom att anamma en retorik där man inte uttrycker och betar sig på sätt som generellt anses lämpligt och propert. Man använder sig av slang, svordomar, samt uttrycker sig "politiskt inkorrekt" och mer informellt. Även saker som kroppsspråk och gestikulationer, som inte är direkt kopplade till hur man uttalar sig, kan uppfattas som dåligt uppförande. Mer exakt vad som kan klassas som dåligt uppförande beror till relativt hög grad på den specifika kulturella kontexten man studerar (Moffitt, 2016).

4.1.3 Kris, sammanbrott och hot

Populism får en betydande del av sin genomslagskraft genom att fokusera på uppfattningar av kris, sammanbrott och hot. Ofta görs detta genom en dramatisering där man lägger särskild vikt på att spela upp kris. Detta leder ofta till att man kräver skyndsamt och tydligt agerande från makthavare. De kriser som man lyfter är generellt sett kopplade till ett uppfattat sammanbrott mellan "folket" och de som ska representera dem (Moffitt, 2016). Detta kan även inkludera de institutioner som utgör representativ demokrati.

Ett resultat av detta fokus på kriser är att man ofta kraftigt förenklar politiska debatter inom olika frågor. Moffitt (2016) menar vidare att det är ett symptom av en bredare misstro för de komplexa processer som utgör stora delar av moderna politiska system. Saker som rapporter, förhandlingar och överläggande hamnar i vägen för att lösa "folkets" problem.

4.1.4 Påföljden av att se populism som en politisk stil

Att se populism som en politisk stil i stället för en ideologi medför enligt Moffitt ett antal påföljder. För det första gör det möjligt att studera populism i fler kontexter. Man blir inte fastbunden på en särskild del av högervänsterspektrumet, eller i en speciell typ av organisation (Moffitt, 2016). Detta underlättar för vår studie genom att vi vill undersöka populism i stort, inte enbart höger- eller vänsterpopulism. Eftersom vi dessutom studerar journalister och inte politiker, kan en definition som är alltför fokuserad på en specifik typ av politik bli svår att applicera.

För det andra tillåter Moffitts definition att se populism som ett spektrum. I stället för att något antingen är eller inte är populistiskt, kan det vara mer eller mindre så. För att populism ska vara ett spektrum krävs dock även en motsats till den. Moffitt kallar denna motpol för teknokratisk stil. I stället för att appellera till "folket", värdesätter man expertis och specialkunskaper. Man presenterar och uttalar sig på ett propert och accepterat vis, och man vädjar till stabilitet i stället för kris (Moffitt, 2016).

Den tredje påföljden med att se populism som en politisk stil är att man kan förklara vad tidigare forskare bland annat har kallat en "tomhet" i populismen som ideologi. Det vill säga att populism i sig inte är tillräckligt omfattande för att kunna ses som en ideologi likställd med liberalism, konservatism eller socialism (Moffitt, 2016).

Den sista påföljden med att se populism som en politisk stil är att det utgör ett nytt sätt att se på termen. Populism ses som ett framträdande med en framförare, en scen och en publik. Utöver att fokusera på vilka "folket" är, blir det intressant att analysera hur gruppen beskrivs, samt i vilken kontext och till vilket syfte detta görs (Moffitt, 2016).

4.2 Metoder för att styrka journalistisk neutralitet - Steven Clayman

När vi gör samtalsanalysen och faktiskt studerar utfrågningarna kan det vara värdefullt att ha något typ av ramverk att utgå ifrån, utöver enbart ovanstående definition av populism. På så sätt kan vi mer noggrant analysera hur eventuella populistiska stildrag tar form i samtalen.

Som har diskuterats tidigare i denna uppsats är tanken om neutralitet central i journalistik, och ett anammande av mediipopulism kan riskera att undergräva denna (Krämer, 2014). Vi kommer därför även analysera de fall av en populistisk stil som vi identifierar utifrån de tre metoder som Clayman (1988) identifierade för att väva in värderande påståenden i intervjuer utan att det direkt bryter den upplevda neutraliteten.

4.2.1 Inbäddade påståenden

Den första av metoderna journalisten kan använda sig av är att bädda in påståenden i sina frågor. Syftet med att ställa frågor i en intervjusituation är i grunden att kunna presentera någon annans perspektiv och åsikter, utan att blanda in sina egna biaser. Detta kan göras genom att formulera en del av sin fråga som ett påstående där man utmanar eller på annat sätt går emot den intervjuade, och sedan ställer en fråga utifrån detta (Clayman, 1988).

Clayman (1988 s.476) ger följande intervjuutdrag som ett exempel på när en intervjuare bäddar in ett värderande påstående i en fråga:

“Mister Forbes, would you agree that this kind of huge growth in companies where billion dollar corporations are absorbing other billion dollar corporations tends to decrease, not eliminate, but decrease competition?” - ur Nightline 6/5/85

Citatet är formulerat som en fråga, men i grunden är det ett påstående om att sammanslagning av stora företag är dåligt för konkurrens. Det som gör det till en fråga är den inledande satsen där intervjuaren frågar ifall Forbes håller med eller inte.

Inbäddade påståenden kan se olika ut, och beroende på hur de är utformade kan de uppnå olika syften. Till exempel kan man använda en aktuell eller på annat sätt relevant händelse som ett sätt att legitimera en kritisk fråga. Se följande exempel i Clayman (1988 s.477):

“Doctor de Vita I know that the Institute has been SWAMPed with phone calls ever since Doctor Rosenberg published his findings in the New England Medical Journal. What do you want to say to all the people in the country who are desperate, who don't have anywhere else to go, with their cancers, or even people in the earlier stages? What would you like to say to them about where you are in this treatment? Only eight people a month, is that all you can take?” - ur Face the Nation 12/8/85

Skulle frågeställningen i slutet av utdraget stå för sig själv skulle det kunna ses som ett värderande påstående där journalisten kritiserar den intervjuade baserat på en egen bedömning

av behandlingskapaciteten. Genom att i stället hänvisa till att "the institute" har fått många inkomna telefonsamtal, sedan en studie publicerades, etablerar journalisterna indirekt att det inte är en egen bedömning, utan grundat i något som faktiskt har hänt.

En annan uppgift som inbäddade påståenden kan göra genom att skapa ett pussel, som Clayman kallar det, för den man intervjuar. Detta kräver att det finns något oklart som den som intervjuar vill få förtydligat. Detta kan bland annat vara grundat i uppgifter som går emot varandra, eller att det är något som den som intervjuar inte förstår. Följande är ett exempel på det andra (Clayman 1988 s.478):

"Mister Ambassador, I've heard a lot of explanations given as to why the state of emergency was imposed, but I'm not sure I understand them. Tell me what your feeling is as to why this was done and why." - ur Nightline 7/22/85

Genom att journalisten inte förstår förklaringarna till införandet av ett undantagstillstånd etableras en relevans för att fråga ambassadören om det. Detta kan tolkas som att journalisten indirekt menar att förklaringarna som har getts är förvirrande eller otillräckliga.

Den tredje och sista rollen ett inbäddat påstående kan fylla är att visa upp ett perspektiv, eller en bedömning av något. Den som intervjuas får sedan bemöta detta eller ge sin egen bild av det. Detta kan ses i följande exempel från Clayman (1988 s.478-479):

"Reports today are of course that the violence has continued. What have you heard whether or not the state of emergency is in fact working?" - ur MacNeil/Lehrer 7/22/85

Först berättar journalisten att situationen fortsätter vara våldsam, och frågar sedan efter ambassadörens bedömning av ifall undantagstillståndet fungerar eller inte. Genom att frågan ställs direkt efter påståendet om att våldet fortsätter ("*whether or not the state of emergency is in fact working*") kan det tolkas som att journalisten presenterar bedömningen att undantagstillståndet inte fungerar, och frågar ifall den intervjuade delar denna bild.

4.2.2 "Footings"

Den andra metod som används regelbundet är att man tillskriver en åsikt eller ett påstående till en tredje part genom så kallad "footing". På dess mest grundläggande nivå finns det en talare och mottagare av ett påstående. Talaren säger något, och mottagaren tar emot det. Idén om "footing" är baserad på att rollen som talare kan delas upp i flera olika roller. Den som uttrycker påståendet är animatören, medan den som skrivit eller gett upphov till det som sägs är dess författare. Den tredje rollen, och den som görs relevant när man talar om "footing" är påståendets huvudman. Det är den person/de personer vars åsikter eller synpunkter som påstås uttryckas. Genom att använda sig av "footings" i nyhetsintervjuer kan journalister lyfta kritiska påståenden å någon annans vägnar, och på så sätt bevara sin egen neutralitet (Clayman, 1988).

Ett exempel på användningen av en “footing” är (Clayman, 1988 s.482):

“Finally Mister Ambassador, as you know the critics say that the purpose of the state of emergency [...] is to suppress political dissent. those who are opposed to the apartheid government of South Africa. Is that so?” - ur MacNeil/Lehrer 7/22/85

Här tillskriver intervjuaren åsikten att syftet med undantagstillståndet, är att tysta politiska meningsmotståndare till den vaga gruppen “the critics”. Journalisten kan på så sätt tänkas bibehålla sin egna neutralitet i frågan, då det inte är hans egna åsikter som uttrycks, utan en tredje parts.

Det som skiljer “footings” från att bädda in påståenden genom att presentera ett perspektiv, är att “footings” inte behöver ske som del av en fråga. “Footings” är även tydligare med att markera att de åsikter eller värderingar som uttrycks tillhör en given tredje part, medan man kan bädda in ett påstående utan att explicit tillskriva det till en person eller grupp (Clayman 1988).

4.2.3 Förmildrande av påståenden

Den sista, och enligt Clayman (1988) minst använda, metoden för att skydda sin neutralitet i nyhetsintervjuer är att förmildra ett påstående. Detta syftar på situationer där den som intervjuar uttrycker en egen åsikt, men försöker göra det på ett så mjukt sätt som möjligt. Detta kan till exempel ske genom att man markerar att det är en tillfällig invändning som inte är tänkt att bryta mot neutraliteten eller på annat sätt påverka intervjun (Clayman, 1988).

Förmildrande av ett påstående kan till exempel se ut så här (Clayman, 1988 s.488)

“Let me give vent to a little of my natural born cynicism here. Back then when they were first putting together the specs and the architectural drawings for these plans, they believed then genuinely, that they had all the safety devices they needed, I'm sure they reassured you, they reassured us the public, that they had everything they needed, what worries people...” - ur Nightline 6/6/85

Intervjuaren börjar med att säga att han ventilerar en personlig åsikt. Det markerar att det är ett tillfälligt inslag. Genom att sedan säga att han är säker att den han intervjuade var försäkrad om att allt var säkert markerar han att han inte pekar finger eller fördelar skuld i frågan, utan enbart poängterar något som han ser som ett problem (Clayman, 1988).

5. Metod & Material

5.1 Samtalsanalys

Den metod som vi har valt att använda oss av för att undersöka förekomsten av populistisk intervjustil är samtalsanalys. Det är en kvalitativ metod som studerar hur språklig interaktion går till, vad deltagarna gör i samtalet samt vad det åstadkommer. Det är alltså språket som står i centrum, och vad samtalet och deltagarna uppnår (Moberg & Ekström, 2019). Samtalsintervjuer fokuserar på det som deltagarna faktiskt gör, inte deras intentioner bakom handlingarna. De centrala frågorna blir därmed hur man organiserar samtalet, och hur turtagningen mellan deltagarna ser ut. Vi kommer därför inte kunna säga något om varför journalisterna uttrycker sig på ett särskilt sätt, utan enbart resonera kring det (Moberg & Ekström, 2019).

Nyhetsintervjuer är en form av institutionellt samtal. Dessa skiljer sig från de samtal man har i vardagen genom att de har ett särskilt syfte utöver den ytliga kommunikationen mellan aktörer. I nyhetsintervjuer representerar journalister journalistik som institution, och förväntas följa givna normer om objektivitet (Moberg & Ekström, 2019). Institutionella samtal kan studeras på flera olika nivåer genom samtalsanalys. Vårt fokus kommer vara på de institutionella realiteterna, det Moberg och Ekström (2019) menar är hur det dynamiska spelet framkommer genom den journalistiska identiteten, normerna kring redaktionen i samtalet och förhandlas mellan två parter.

Valet av samtalsanalys som metod är främst grundat på behovet av att studera vad journalisterna säger, och hur de gör det. Vi menar att en kvalitativ metod är ett mer mångsidigt sätt att få svar på våra frågeställningar. Samtalet kräver en nära analys för att kunna applicera begreppsdefinitioner och en kvantitativ analys hade riskerat att inte fånga upp de nyanser som vi vill göra anspråk på. Som har sagts i teorikapitlet menar Moffitt (2016) att populism bör ses som ett spektrum, samt som en kombination av olika stildrag. Frågeställningen hade således blivit svagare om vi endast hade exempelvis räknat vissa ord som skulle kunna tolkas som markörer i begreppsdefinitioner. Således är kontexten lika viktigt, och bör därför tas hänsyn till.

Moberg och Ekström (2019) menar att för att komma åt sociala och kommunikativa praktiker, är samtalsanalysen ett kraftfullt verktyg, men även tids- och resurskrävande. Sett till vårt valda material i en valrörelse, kan man argumentera att man får en begränsad bild av verkligheten eftersom den journalistiska bevakningen pågår ständigt. Vi menar dock att den utfrågningen vi använder oss utav, var i slutet av valrörelsen och möjligtvis mer avgörande för väljarna, än en debatt som var tidigare.

5.2 Material och urval

För att kunna undersöka ett samtal och dess turer kräver det att vi har tillgång till hela samtalet. Detta begränsade vårt möjliga material kraftigt, då en stor del av nyhetsrapporteringen är redigerad och nedklipp i efterhand och på så sätt saknar delar av samtalen.

I slutändan valde vi att undersöka SVT:s partiledarutfrågningar under slutet av valrörelsen 2022. Materialet består av totalt åtta program som är en timme långa där partiledarna för samtliga riksdagspartier intervjuas av journalisterna Anders Holmberg och Camilla Kvartoft. Undantaget var utfrågningen av Vänsterpartiets Nooshi Dadgostar, där Holmberg var frånvarande på grund utav sjukdom.

Utfrågningarna har ett antal egenskaper som vi anser gör det till ett lämpligt och intressant material att utgå ifrån. För det första sändes de live i sin helhet, och är tillgängliga på SVT Play. Enligt Leo Rehnström (personlig kommunikation, 2022, 11 nov) som var med och producerade programmet spelades intervjuerna in och sändes live, och menar att inga ändringar har gjorts i efterhand i det material vi tagit del av på SVT Play.

Valet motiveras även av SVT:s unika roll som public service. Ohlsson (2022) menar att SVT1 en daglig räckvidd på 44 procent av åldersgruppen 9–85 år, högst av alla mätta medier. Därmed kan man argumentera för att SVT används av stora delar av befolkningen, på daglig nivå och därmed viktigt för den svenska medborgaren att ta till sig information om samhället.

Vi menar att journalister som jobbar inom public service har säregna krav på sig. Sändningarna i SVT har till skillnad från annan marksänd TV, exempelvis TV4, mer omfattande krav på sin verksamhet (Myndigheterna för press, radio och tv, u.å). Det handlar bland annat om om opartiskhet, beriktigande och genmäle. I annan marksänd TV finns inte dessa krav men kan efterföljas ändå, därför menar vi att det skänker en viss seriositet över verksamheten. Detta innebär att det ställs högre krav på SVT:s journalister, än på journalister utanför public service. Vi menar därför att att SVT:s partiledarutfrågningar 2022 är särskilt betydelsefullt att analysera.

Även om TV4 har liknande format, utfrågningar och politisk granskande journalistik betalar tittaren själv för produkten TV4 tillhandahåller, till skillnad från SVT som finansieras med en årlig public-serviceavgift. Därmed kan det argumenteras att det är av större intresse för allmänheten att granska och analysera SVT, är TV4.

Kritiken som uppstått de senaste åren kring de svenska medierna har stundtals varit hård. Borgerliga och konservativa partier anklagar särskilt public service för att vara vänstervridna. Regelsystem, nyhetsvärdering, finansiering och organisation har blivit starkt ifrågasatt speciellt hos det offentligt finansierade mediehuset Sveriges Television (Andersson, 2021). Det är ytterligare en motivering för oss att välja just SVT att granska för att se om det går att urskilja några tänkta överträdelser i deras uppdrag.

Ett alternativ hade varit att studera partiledardebatterna, där alla partiledare deltar samtidigt. Anledningen till att vi valde utfrågningarna var på grund av att vi främst är intresserade av att undersöka hur journalister agerar i intervjusituationer. I partiledardebatterna tror vi att risken är att samtalen främst sker mellan partiledarna, och journalisterna agerar främst som moderatorer än regelrätta utfrågare.

5.3 Insamling & tillvägagångssätt

Insamlingen och bearbetningen av materialet skedde i olika steg. Till att börja med delade vi upp Moffitts (2016) tre delar av populism som en politisk stil mellan oss, så att vi hade varsin del att fokusera på.

Innan vi började med analysen gick vi dock igenom en av utfrågningarna lite grävare, där alla tre av oss hade alla tre aspekter av populism i åtanke. Därefter jämförde vi resultaten gemensamt för att tydliggöra för varandra hur vi tolkade de olika aspekterna, och för att formulera den frågeguide som vi sedan använde när vi gjorde den mer noggrannare genomgången.

Därefter gick vi igenom utfrågningarna var för sig, där man markerade samtalsturer och segment som var relevanta för den aspekt som man var ansvarig för. Dessa transkriberades sedan för att enklare kunna analyseras djupare.

En avvägning som behöver göras när man ska transkribera ett samtal till textform, är hur pass noggrann transkriberingen behöver vara. Syftet med att transkribera är att representera en talad kommunikation i textform. Ju mer noggrann och nyanserad transkriberingen är, till exempel genom markörer för tonläge och skrott, desto mer verklighetstrogen är den. Beroende på vad exakt det är man ska undersöka, kan det dock finnas anledning att inte transkribera alltför minutiöst. Är man främst intresserad av vad som explicit sägs i en kommunikation, krävs inte en lika detaljerad transkribering som om man vill fånga upp känslorna bakom det som sägs (Ekström & Larsson, 2019).

Innan vi började transkribera utfrågningarna bestämde vi oss för hur noga vi skulle vara. Vi valde att ha med saker som talpauser, överlappande tal och frågeintonation, men utelämnade till exempel småljud som “Mm” och “eh” i överlappande tal. Vi ansåg att dessa inte tillförde något värde för att besvara våra frågeställningar, och gjorde enbart transkriberingarna rörigare än de behövde vara.

Analysen började med att vi gick igenom den del av populism som vi var ansvariga för var för sig. Målet var att undersöka ifall det gick att urskilja några mönster i förekomsten, eller frånvaron, av populistisk stil. Samtidigt som vi gjorde detta analyserade vi även ifall det gick att dra några kopplingar mellan de gånger ens aspekt förekommer, och det Clayman (1988) kallar “footings”, inbäddade påståenden och förmildrade påståenden.

Därefter gick vi tillsammans igenom våra analyser, och diskuterade noggrannare det vi hade kommit fram till, innan vi sedan skrev ihop den gemensamma analys som presenteras i denna uppsats.

5.4 Frågeguide

För att vidare systematisera vår undersökning utgår vi från en frågeguide som har formats utifrån ovanstående teori och forskning (se bilaga 2). Målet är att både tydligare avgränsa analysen för oss, och att skapa en tydligare insikt i vårt tillvägagångssätt. I denna redovisas mer noggrant vad det är vi letade efter när vi gick igenom på partiledarutfrågningarna. Till exempel i vilka ämnen det målas upp en konflikt mellan “folket” och “eliten”, och vilka sorters kriser, sammanbrott och hot det är som beskrivs. Målet är inte att besvara alla frågor som anges i frågeguiden, utan de fungerar som riktlinjer för när vi analyserade möjliga mönster i materialet.

5.5 Etiska problem

Vi ser inga möjliga hinder till vare sig intressekonflikt eller etiska problem när det kommer till hanteringen av det material vi kommer att undersöka. Materialet är offentligt, öppet för alla att titta på med internetmöjligheter. Vi kan anta med god grund att de personer vi undersöker är väl medvetna att deras uppträdande kommer att kunna vara till granskning. Ingen av oss arbetar på vare sig SVT eller SR i någon form av befattning, eller är medlemmar i något politiskt parti. Vidare studerar vi själva journalistik, och kommer troligen arbeta i den journalistiska sektorn i framtiden. Trots detta ser vi ingen konflikt eller har upplevt någon hämning i att undersöka eventuella framtida kollegors “problematiska” tillvägagångssätt och dess vara eller icke vara.

Vi behandlar heller inte några personuppgifter, eller känsliga uppgifter som kan tänkas hamna i obehöriga händer, eller utnyttjas på fel sätt. Därför menar vi att inga allvarliga hinder ligger till grund för att genomföra denna studie, med applicerad metod.

På grund av att vårt material enbart består av två journalister anser vi det dock viktigt att notera att vi inte har som mål eller syfte att peka ut någon av dem som populistiska eller bedöma deras karaktär i vår studie. Som har förklarats ovan kan vi inte dra några slutsatser om intentionerna bakom ett uttalande, och det är inte heller vårt mål. Vi är enbart intresserade av förekomsten av en populistisk intervjustil, och söker inte att dra några slutsatser om journalisterna som individer.

5.6 Alternativa metoder

Den första avvägningen vi gjorde i planeringsstadiet var mellan kvalitativ samtalsanalys, eller kvantitativ innehållsanalys. Vi har tidigare nämnt ett upplevt behov av att möjligheten för att gå djupare i texten finns i samtalsanalysen.

Ekström och Johansson (2019) menar att det kan finnas ett större värde i att använda en djupare analys, samt att vi ansåg att det hade blivit för osäkert och förenklat att kvantifiera detta. Dock skulle vi kunnat arbeta med större volymer och därmed göra en tydligare generalisering som säger något annat än det en kvalitativ undersökning hade gjort (Ekström & Johansson, 2019).

I tolkandet av ett kvantitativt material kommer det i slutändan handla om ett binärt val, det vill säga - *är det x eller y?* (Ekström & Johansson, 2019). Det skulle eventuellt begränsa oss ifall vi upplever att det finns nyanser som är värda att ta hänsyn till. Man kan argumentera för att samma problem kan uppstå i kvalitativa studier, men trots detta väljer vi ändå metoden som kan behandla material mer på ett djup. Ekström och Johansson (2019) menar att även om vi tolkar texter och material olika, finns grundläggande gemensamma kunskaper. Vi menar att vi visar att denna gemensamma kunskap finns, eftersom den tidigare forskning som är gjord pekar åt samma håll och, vad vi menar, inte innehåller några anomalier.

Ett alternativ kan tänkas vara genom att ha en kombination av kvalitativ och kvantitativ metod, där vi till exempel räknade antalet gånger journalisterna nämner "folket" i de olika utfrågningarna. Esaiasson m.fl. (2017) menar dock att kvantitativa inslag i en kvalitativ studie måste hanteras varsamt, och kan med en mekanisk metod kan införliva påståenden och slutsatser som är felaktiga, och därför klokt utav oss att utelämna denna metod. Detta skulle också vara ett problem eftersom, som nämndes i teorikapitlet, en hänvisning till "folket" inte automatiskt behöver vara populistisk. Det skulle alltså vara alltför stora validitetsproblem i att försöka kvantifiera förekomsten av en populistisk intervjustil.

5.7 Validitet och reliabilitet

För att en vetenskaplig studie ska kunna anses ha en god kvalitetsnivå krävs det att validiteten är hög (Esaiasson m.fl, 2017). Det finns två olika former av validitet, och vi menar båda är värda att undersöka närmare.

Den första delen av validitet är så kallad begreppsvaliditet. Detta inkluderar att det ska finnas en överensstämmelse mellan ens teoretiska definition och de operationella indikatorerna som man använder, samt att det inte finns några systematiska fel (Esaiasson m.fl, 2017). Som etablerades i teorikapitlet är det nödvändigt att vi har en tydlig definition av populism för att kunna undersöka detta. Även om det förekommer skillnader i hur forskare exakt definierar populism, råder det en övergripande konsensus om dess generella drag. Vi valde Moffitts modell för populism som en politisk stil då vi ansåg att den på ett tydligt sätt sammanfattar populismens centrala drag. Som vi också försökte vara tydliga med i teorikapitlet innebär detta inte att vi menar att denna definition är perfekt. Det är möjligt att man hade kommit fram till något annorlunda resultat om man hade använt en annan definition.

Genom att vi har strukturerat upp våra frågeställningar och vår analys utifrån Moffitts (2016) tre aspekter för populism som en politisk stil hoppas vi minimera det möjliga avståndet mellan definitionen och vad vi faktiskt analyserar.

Den andra formen av validitet är resultatvaliditet, vilket betyder att man mäter det man påstår sig mäta. För att ha en god resultatvaliditet krävs det först att man har en god begreppsvaliditet. Utöver det krävs också att man har en god reliabilitet, alltså att själva datainsamlingen och bearbetningen av datan inte har några slump- eller slarvfel (Esaiasson m.fl, 2017). Här finns det vissa saker som vi behöver ta i beaktande. Om vi inte arbetar grundligt när vi undersöker partiledarutfrågningarna, och när vi transkriberar dessa, finns risken att det material som vi sedan analyserar inte stämmer överens med vad som faktiskt sades. I längden betyder det att det resultat som vi kommer fram till inte representerar hur verkligheten kan se ut.

Vidare är vår studie kvalitativ. Det innebär att tolkning spelar en stor roll i vår bearbetning av det aktuella materialet. Även om studien är stringent i teorin, insamlingen och bearbetningen av materialet kan ändå olika personer tolka det olika och på så sätt komma fram till andra resultat. Så länge vi har en god begreppsvaliditet, samt visar på god transparens och styrker vår analys med tydlighet i materialet, bör vårt resultat kunna ses som giltigt.

5.7.1 Generaliserbarhet

En svaghet med vår studie är att resultatet av den inte kommer kunna generaliseras till någon större population. För att ett resultat ska vara generaliserbart krävs det att det är representativt för mer än bara sig själv. Esaiasson m.fl. (2017) menar att strategiskt utvalda fall, som i vår uppsats, inte kan visa på några statistiskt representerande egenskaper hos den bredare populationen.

Eftersom vår undersökning enbart berör en media och ett specifikt forum kommer det inte att gå att dra några slutsatser om hur den svenska journalistkåren är över lag. Resultatet kommer att visa hur det är i just det här fallet med SVT:s partiledarutfrågningar. För att kunna uttala oss på ett mer generaliserande sätt hade vi behövt titta på fler medier och över längre tid. I partiledarutfrågningarna som analysenhet rör det sig dessutom om ett begränsat antal journalister, närmare bestämt två. Det blir därför direkt missvisande att påpeka att resultatet i den här studien gäller för andra medier, eller andra journalister.

Detta innebär dock inte att det inte finns något värde i att göra studien. Med stöd i teorin och tidigare forskning inom ämnet går det att undersöka ifall det finns några mönster i förekomsten av populistisk stil, och om de liknar eller går emot tidigare studier. Denna studie bör därför ses som en fallstudie som får värde i att det bidrar till ett större forskningsområde.

6. Resultat och analys

För att bibehålla uppsatsens röda tråd har vi valt att kombinera resultatredovisningen och analysen till ett kapitel. Redovisningen av analysens första del är strukturerad utifrån Moffitts (2016) tre aspekter av populism som en politisk stil. Dessa redovisas och analyseras först var för sig, med hjälp av exempel i form av utdrag från utfrågningarna. För att hålla nere utdragens längd, och eftersom vi främst är intresserade av vad journalisterna säger, har vi vid tillfällen valt att lämna ute partiledarnas längre svar. Då har vi i stället sammanfattat dem i en kommentar mellan raderna.

Efter att de tre aspekterna har diskuterats går analysen vidare till eventuella skillnader i förekomsten av dem mellan utfrågningarna av de olika partiledarna. Här diskuteras de gemensamt, inte var för sig.

Analysens sista är sedan uppdelad utifrån Clayman (1988). "Footings", inbäddade påståenden och förmildrade påståenden diskuteras var för sig i relation till aspekterna för populism som politisk stil.

6.1 Förekomsten av "Folket" och "eliten"

En föreställd konflikt mellan ett lidande och missförstått "folk" och en maktavande "elit" går att identifiera vid ett antal gånger under partiledarutfrågningarna. Generellt är det dock sällan sett till utfrågningarna i stort, och ovanligt att journalisterna explicit talar direkt om "folket" och "eliten". Samtidigt finns det fortfarande ett värde i att studera de fall som finns, och ifall det finns några mönster att urskilja.

Konflikten mellan "folket" och "eliten" förekommer oftast i sakområden som elpriser, vård och omsorg samt skolval. Vår tolkning är att dessa frågor kan tänkas ha de bästa förutsättningarna för att en populistisk stil ska uppstå, då det finns en tydlig koppling mellan politiken och "folkets" vardagliga liv. Om politiken förändras i den riktning att det påverkar "folket" negativt, är det ett resultat av "elitens" agerande.

Ett exempel där journalisterna lyfter hur politikernas agerande har missgynnat "folket" går att se i följande utdrag från utfrågningen av Magdalena Andersson (S). Precis innan utdraget har journalisterna lyft statistik som visar att inkomsten hos den 1 procent som tjänar mest i Sverige procentuellt sett har ökat betydligt mer sedan 1995, än hos 90 procent av befolkningen (se bilaga 1 för en förklaring av de olika markörer som används i utdragen).

Utdrag 1: Magdalena Andersson (S) 38:35

- 1 CK: Och för Socialdemokraterna är då jämlikhet en av er- era viktigaste frågor hh.
- 2 ni har regerat större delen av den här tiden från 1995 hh. varför har då
- 3 (.) inkomstklyftorna (1.0) fått öka så här mycket?

(Andersson svarar och säger att det är en internationell trend att den rikaste procenten drar ifrån i inkomster. Hon säger även att Socialdemokraterna har försökt motverka utvecklingen, men har inte lyckats på grund av motstånd i riksdagen.)

4 CK: hh. ni ni har ju (.) faktiskt eh presenterat en jämlikhetsrapport=den kom förra
5 året=du var ordförande i den här utredningen hh. och där eh förklara ni då
6 varför de välbärgade har dragit från så mycket på senare år hh. bland annat
7 (.) genom att eh peka på att man har avskaffat förmögenhetsskatten (.)
8 arvsskatten (.) gåvoskatten (.) fastighetsskatten och man har infört dem här
9 ISK-sparkontona=och det här har gynnat dem med kapitaltillgångar och
10 kapitalinkomster skriver ni

(Rader utelämnade där Andersson och journalisterna diskuterar skattesänkningarna, och att Socialdemokraterna genomförde en del av dem. Andersson nämner anledningar till att vissa av dem var nödvändiga och/eller bra)

11 AH: Men ni pekar på=i rapporten där du satt ordförande pekar ni ut det som
12 nånting=alla de här förändringarna som nånting som har gynnat människor
13 med (.) välbärgade med mycket kapital och så (1.0) ändå är det som att du inte
14 riktigt vill eh
15 MA: Ja det är inte så=ja det är klart det har jag gjort (OHB) men det är inte så att vi
16 går till val på att höja eller återinföra alla dem där skatt[erna och det är jag
17 också tydlig med.
18 CK: [Men=men det har ju då
19 ökat klyftorna]=det har gynnat dem med kapitalinkomster eh (2.0) och ändå
20 var det inte fel att att ta bort dom här skatterna asså?

Journalisterna påpekar vad som kan ses som en krock mellan det Socialdemokraterna påstår sig prioritera, och den politik som de faktiskt har bedrivit. Å ena sidan är jämlikhet en av partiets viktigaste frågor, men å andra sidan har den minskat under partiets styre (rad 1 till 3). Användningen av ordet "fått" på rad 3 kan tolkas som att Socialdemokraterna har låtit det hända. Partiet målas alltså inte upp som maktlöst i att påverka utvecklingen, utan som att de inte har gjort något för att hindra den. I rad 4 till 10 fortsätter journalisterna att fokusera på krocken i partiets politik genom att lyfta en rapport där Socialdemokraterna nämner ett antal skattesänkningar som de menar har bidragit till utvecklingen. Genom att journalisterna lägger ett stort fokus på denna krock kan det tolkas som att de spelar upp ett hyckleri i Socialdemokraternas politik där de påstår sig värna om jämlikhet, men i själva verket har deras politik gynnat "eliten" över "folket".

Konflikten mellan "folket" och "eliten" är inte begränsad till att enbart måla upp "folket" som lidande. Det förekommer också att journalisterna målar upp scenarion där politiken inte verkar

förstå vad "folket" faktiskt vill, och går mot dess vilja. I utfrågningen av Annie Lööf (C) visas ett videoklipp upp i samband med ett segment om vind- och kärnkraft. Videoklipppet är från en intervju med en man som kritiserar byggandet av vindkraftverk i norra Sverige, och som bland annat kallar det för "en våldtäkt på våran bygd". Lööf har innan följande utdrag fått frågan om hur man kan övertyga de som är skeptiska till vindkraft att gå med på att det byggs ut.

Utdrag 2: Annie Lööf 34:20

- 1 AL: Sen vill vi göra som den finska modellen hh. nämligen där man ger
2 ersättning både till markägare=men också till närboende hh. för det finns ju
3 många som är närboende men som inte äger mark hh. dom ska också få en
4 rejäl ersättning å vi har ju fått (.) nu då tillsammans med regeringen har vi ju
5 dragit igång en utredning på just detta som ska landa inom ett år
- 6 AH: [Får jag bara fråga för att
7 CK: [Men handlar det här om pengar?] (.) asså d- oron (.) å upprördheten handlar
8 väl (.) ju väldigt mycket om hh. att det förstör miljön=utsikten=buller så
9 vidare hh. kan du köpa ett medgivande (.) för pengar?

(Rader utelämnade där Lööf nämner olika sätt att minska vindkraftens störningar av omgivningen)

- 10 AH: Absolut jag bara tänker att den h- (.) den här mannen vi hörde=han är ganska
11 typisk för hur det brukar låta=man pratar om naturliv=fåglar=djurliv å- å
12 buller å sådär hh. just pengar verkar inte va det dom nämner (.) men det är det
13 du återkommer till=att det är det som skulle behövas för att folk skulle säga
14 ja=är de så?

Det kan vara relevant att notera att mannen som intervjuades om vindkraft enbart uttrycker egna åsikter. Han påstår sig inte tala för någon annan än sig själv, men på rad 10 och 11 i utdraget målas han upp som en representant för allmänheten genom att journalisterna säger att han är "ganska typisk". De tar alltså en enskild persons åsikt och generaliserar den till vad som kan ses som ett enat "folk".

På andra sidan konflikten representerar Lööf och Centerpartiet en styrande "elit" som inte förstår "folkets" frustration. När Lööf föreslår ekonomisk kompensation som ett sätt att få människor att bli mer positiva till vindkraft (rad 3 till 5) bemöter journalisterna detta med att fråga ifall det verkligen är pengar människor bryr sig om i frågan (7 till 9). De påstår att oron snarare handlar om effekterna vindkraften har på miljön runtomkring. Detta kan tolkas som att de ifrågasätter ifall Lööf och Centerpartiet verkligen förstår vad "folket" vill. Här menar vi att man kan dra en parallell till vad Müller (2014) skriver om att "folket" är moraliskt rent, medan "eliten" är korrupt. "Folket" (i detta fall representerat av mannen i videoklipppet) värderar miljön och den biologiska mångfalden. Detta sätts i kontrast mot "eliten", representerad av Lööf och Centerpartiet, som i stället tänker på pengar och vill "köpa ett medgivande".

En liknande konflikt mellan ”folkets” vilja och ”eliten” när det gäller elproduktion och elpriser går att se i utfrågningen av Per Bolund (MP) när de diskuterar vad Miljöpartiet vill göra för att få ner människors elkostnader. Partiet vill bland annat att staten ska täcka 80 procent av kostnaderna för att effektivisera elanvändning, och sätta upp solceller på alla offentliga byggnader. Journalisterna pekar ut en krock mellan att Bolund och Miljöpartiet vill satsa på långsiktiga sätt att effektivisera elanvändning, medan människor vill ha en mer kortsiktig lösning som hjälper redan i kommande vinter.

I andra ämnen förekommer en konflikt mellan ”folket” och ”eliten” i betydligt mindre utsträckning. Detta gäller till exempel ideologisegmenten, där journalisterna ställer frågor gällande partiernas historia och ideologiska hållningar. Vi tror att en möjlig förklaring till detta kan vara att ideologi inte är ett ämne som har en direkt påverkan på människors liv. Jimmie Åkesson (SD) och Nooshi Dadgostar (V) får till exempel frågan om hur deras partier förhåller sig till sina ideologiska rötter, och Ulf Kristersson (M) får frågan om hur balansen mellan liberalism och konservatism ser ut i partiet idag. Vi tolkar detta som att det på så sätt finns sämre förutsättningar för att måla upp en konflikt mellan ”folket” och ”eliten” i dessa frågor, då det inte finns en tydlig koppling mellan politiken och allmänheten.

I de delar av programmen som inte direkt berör sakpolitik förekommer konflikten mellan ”folket” och ”eliten” också sällan. I segmenten om regeringsbildning och partiquiz kunde vi inte identifiera något tydligt fall. Partiquizen fungerar som en lättsammare del av programmet där partiledarna ska svara på olika frågor om sitt partis historia, och regeringsbildningen går ut på att partierna får presentera hur de vill att den kommande regeringen ska se ut. Precis som ideologisegmenten tolkar vi detta som att dessa segment generellt kan tänkas ha dåliga förutsättningar för en konflikt mellan ”folket” och ”eliten” att ta form. De handlar sällan om sakpolitik och vad partierna vill göra i olika frågor, utan fungerar som lättsammare pauser i utfrågningen.

Samtidigt förekommer det vid flera tillfällen att journalisterna intar en mer teknokratisk hållning och går emot när partiledarna appellerar till ”folket” och ”eliten”. Det mest explicita exemplet förekommer i utfrågningen av Ebba Busch (KD). En stor del av programmets del om ideologi ägnas åt att diskutera ifall Busch ägnar sig åt en populistisk stil i sina tal.

Utdrag 3: Ebba Busch (KD) 45:25

1 CK: Men det är ju faktiskt ett klassiskt grepp inom populistiska rörelser att tala
2 om just vi och dem hh. folket mot eliten och så vidare hh. men va=va säger
3 du till den som kan tycka att du här ägnar dig åt populism?

4 EB: Lyssna på den första delen utav vår intervju (skratt) (.) *det finns nog
5 ingen* som går till val på så seriösa hh. och bitvis krångliga men viktiga
6 reformer=[vi pekar inte bara på (1.0)]>>

7 AH: [Och om du skulle svara på frågan just här?

8 EB: >> vi pekar inte bara på problem (.) utan vi pekar också på lösningar (.) å det
9 gör jag också med vad gäller till exempel möjligheten för fler barn (.) fler

10 föräldrar (.) nästa generation (.) att kunna [se sina barn sjunga Den blomstertid
 11 nu kommer.
 12 CK: [Men- men det här är ju under (.)
 13 under vårt] eh eh ämne då (.) ideologi och här målar du ju upp ett Sverige hh.
 14 med olika grupper och där du då liksom hh. st=talar om medelklass och nån
 15 sorts kulturelit här=varför (.) varför medverkar du till nån typ av polarisering
 16 här?

Här använder journalisterna en vag tredje part för att presentera perspektivet att Buschs retorik kan tolkas som populistisk (rad 2–3). Journalisterna uttrycker inte explicit att populism är dåligt, men det går att se en underton av det genom användningen av ord som “polarisering”. Även Busch blir defensiv när de indirekt anklagar henne om populism, vilket kan tolkas på att även hon ser det som något negativt (eller att hon inte vill öppet säga något annat). Populism kan därmed framstå över lag som något oönskvärt både från journalisternas och Buschs sida.

6.1.1 Inställning till experter och institutioner

I partiledarutfrågningarna finns det en tydlig och genomgående teknokratisk attityd vad det gäller inställningen till expertkunskap och institutioner. Statistik och rapporter från olika myndigheter och experter ger intrycket av att det värderas högt, och används regelbundet som grund för olika frågor som ställs till partiledarna.

Journalisterna använder vid ett antal tillfällen statistik och expertkunskap för att ifrågasätta eller på annat sätt bemöta saker som politikerna säger. Ett särskilt tydligt exempel på denna teknokratiska stil finns i utfrågningen av Åkesson. För kontext kommer utdraget ur ett större samtal om migration, där man diskuterar Sverigedemokraternas önskan att införa ett asylstopp till Sverige. Åkesson har precis innan utdraget lyft möjligheten att avvisa asylsökande vid gränsen om de inte kan styrka sin identitet.

Utdrag 4: Jimmie Åkesson (SD) 15:52

1 JÅ: Jo jag hävdar att man kan det (0.5) det kan vi göra [och det- asså det är ju inte
 2 krig i Danmark så att
 3 AH: [Med stöd (.) med stöd i
 4 vadå?]=för vi har ju pratat med- med jurister och kunniga på det
 5 här området som hävdar att det (0.5) så går det inte till=så funkar det inte=då-
 6 då lämnar man så att säga asylrätten=och då lämnar man dom konventioner
 7 som säger att hh. Sverige har en skyldighet att pröva asyl här om nån söker
 8 asyl här och inte har registrerats i nått annat land (1.0) har du stöd någon
 9 annanstans ifrån?
 10 JÅ: Ja, jag hävdar att det är så=nu får ju saker och ting prövas då=att ni pratar
 11 med jurister som gör en=en=en uppskattning å ger sin egen uppfattning e
 12 ju inte värt mer än=än vad jag säger egentligen

- 13 AH: Nä, men var har du det ifrån så att säga?=blev ändå nyfiken
 14 JÅ: Nä men det är ju sunt förnuft=vi har inte krig i Danmark så att kommer
 15 du till Sverige vid (.) gränsen mellan Sverige och Danmark så ska inte vi ta
 16 emot deras asylansökan=för dom borde ha lämnat den någon annanstans=för
 17 mig är det ganska (OHB)
 18 AH: Men med all respekt hur=hur långt räcker sunt förnuft här när man har liksom
 19 eh skrivit på konventioner?

Journalisterna hänvisar till EU:s regler och praxis, samt bedömningar av jurister för att resonera att en direktavvisning vid svenska gränsen inte är möjlig (rad 3–8). Åkesson bemöter detta genom att hänvisa till att han ”hävdar att man kan det” (rad 1 och 10) och grundar det i ”sunt förnuft” (rad 14). Denna studie har inte som mål att analysera populistisk stil hos partiledarna, så vi kommer inte fokusera mer på Åkesson. Vi anser dock att detta är ett relevant exempel att lyfta då det tydligt målar upp skillnaden mellan en populistisk och en teknokratisk stil, så som Moffitt (2016) beskriver dem. Det är även ett av, om inte det mest explicita exemplet på en teknokratisk stil från journalisterna genom att de tydligt ifrågasätter värdet av sunt förnuft jämfört med expertkunskap, på rad 18 och 19.

6.2 Förekomsten av dåligt uppförande

Generellt identifierar vi få fall där journalisterna uppvisar ett tydligt ”dåligt uppförande”. De typer av dåligt uppförande som Moffitts (2016) beskriver, som ovårdat språk, slang och svordomar, är i stort sett obefintlig. Journalisterna använder inte svordomar en enda gång under de åtta programmen. I övrigt har de vördnadsfull stil, till exempel är det vanligt att de höjer handen innan de avser att avbryta någon av partiledarna. Vi tolkar det som att journalisterna försöker ge en chans till avslut, och därmed ett gott uppförande. Journalisterna är också angelägna om att be om ursäkt när de avbryter eller bryter in, vilket sker när vi upplever att partiledarna pratat för länge eller inte svarar på frågan.

Följande utdrag anser vi som ett gott exempel på hur det typiskt kan se ut när journalisterna avbryter en partiledare. Sakfrågan de talar om är energipolitik. Kristersson redogör varför Moderaterna vill återinföra kärnkraft medan han menar att vindkraft inte är lösningen på att snabbt kunna få fram mer energi.

Utdrag 5: Ulf Kristersson (M) 48:50

- 1 UK: Nä men ingenting kan ge el snabbt=det är ju det stora problemet (.) att lägga
 2 ner energi det är enkelt (.) att bygga upp system är svårt hh. idag ser vi
 3 såhär att (.) bygga ny kärnkraft kommer ta åtta=tio år ungefär att bygga nya
 4 vindkraftparker tar också åtta=tio år (.) en enskild snurra kan gå fortare hh.
 5 det som har hållit på längst har hållit på i tjugo år att bygga
 6 AH: Men förlåt (.) en enskild snurra säger du men enligt energimyndighetens
 7 prognos från i våras hh. så väntas elproduktionen från vindkraft (.) dom

8 närmaste två åren hh. öka med sextioåtta procent hh. är inte det snabbt och
9 mycket?

På rad 6 i utdraget ovan går att avläsa hur Holmberg avbryter Kristersson. Innan han gör det så uppmärksammar Holmberg, Kristersson på att han vill säga något genom att höja händerna, en gest som vi tolkar som att han vill börja prata. Kristersson märker det och avrundar sitt resonemang vilket släpper in Holmberg som börjar med att ursäkta sig. "Men förlåt" kan dels tolka som att Holmberg ursäktar sig för att avbryta samtidigt som vi upplever att han ursäktar sig för att inte förstå vad Kristersson säger. Vidare presenterar Holmberg fakta från energimyndigheten som motsäger det Kristersson just sagt. Trots att Holmberg framför en kritisk fråga görs det på ett artig vis och med respekt vilket vi menar är den absolut vanligaste jargongen i programmet.

Som tidigare nämnts i teorikapitlet är "dåligt uppförande" dock inte enbart begränsat till ord och språk, utan även hur man säger något och ens kroppsspråk kan spela en roll (Moffit, 2016). Ett uttalande kan därmed uppfattas som ett "dåligt uppförande, beroende på i vilken kontext det framförs. Med (Moffitts, 2016) beskrivning går det att identifiera fler exempel på vad som kan ses som ett "dåligt uppförande" hos journalisterna. Situationer där det förekommer är i form av betoningar och kroppsspråk, och ett är exempel på detta när det uppstår någon sorts av mindre konflikt eller missförstånd mellan den intervjuade och journalisterna. Vi tolkar det som att det uppstår när journalisterna inte anser att de får svar på frågan som de ställer eller att de inte håller med partiledaren.

De gånger vi ser markörer, trots det goda uppförandet, tar "dåligt uppförande" form på mer subtila sätt. Det kan exempelvis vara mera passivt aggressiva tonlägen och betoningar. I exempelvis partiquizen får Busch en fråga som vi tolkar att hon är osäker på. Vidare menar vi att Busch försöker lista ut svaret på frågan tittar hon på Holmberg, och genom detta gör det som ett försök att läsa av Holmbergs reaktion för att få hjälp med frågan. Busch bekräftar detta genom att påstå att hon sökte Holmbergs blick.

Utdrag 6: Ebba Busch (KD) 28:36

1 EB: Pratar vi decemberöverenskommelsen här? (.) de kä-, det här är ju lite
2 sport referens och [det ligger ju nära till hands den bästa Göran
3 Hägglund] >>
4 AH: [jag kommer inte att ge dig några ledtrådar ser du
5 EB: >> nä jag sökte din blick där och det var bara helt dött (skratt)
6 AH: Den va blank (.) inte död
7 EB: Eh nej *förlåt de va, de va* (.) man fick inga ledtrådar det kan ni
8 vara trygga med.

När ovanstående scenario utspelar sig är Holmberg halvt vänd bort från kameran. Det gör att man inte kan avläsa hans ansiktsuttryck när han tittar mot Busch. Därför fokuserar analysen av hans agerande framför allt på kroppsspråket, tonläget och betoning. Den första frasen, "Jag

kommer inte att ge dig några ledtrådar” sägs i ett tonläge som vi menar uppfattas lättsamt och stämningen är skämtsam. Busch påstår direkt efter att hon sökte Holmbergs blick, och då ler han, skrattar och nickar. Vidare säger Busch att “det var bara helt dött”, menar vi att Holmberg stelnar till i sin kroppshållning och sträcker på sig. Samtidigt upplever vi att hans tonläge förändras till att bli mer formellt, och invänder med att hans blick “var blank, inte död” (rad 6). Han följer upp detta genom att göra en sorts gest till skärmen de står vid, och vi tolkar det som att detta är en sorts signal till Busch att fortsätta med frågan. Detta kan ses som dåligt uppförande då ett vad vi menar är ett skämtsamt svar från Busch bemöts på ett sätt som kan uppfattas passivt aggressivt, och ett avbrott i den avspända stämningen.

En annan form av vad som kan uppfattas som dåligt uppförande går att se i utfrågningen av Bolund när det ställs frågor om de miljöaktivister som valt att limma fast sig på en motorväg i Stockholm i syfte att stoppa trafiken för att demonstrera.

Utdrag 7: Per Bolund (MP) 18:53

- 1 CK: I ert partiprogram så skriver ni ju ändå att civil olydnad kan vara
2 hh. betydelsefullt i demokratin.
- 3 PB: Ja (.) men det är ju under vissa förutsättningar som också står i
4 partiprogrammet .hh att det till exempel är med ickevåldsmetoder och (.) det
5 tycker jag inte att det e när man faktiskt riskerar (.) människoliv och hälsa de
- 6 AH: Vad menar du med att det här inte var ickevåldsmetoder? =Dom sitter still på
7 gatan
- 8 PB: Fast dom måste ju också kunna se att ee den här metoden (.) riskerar
9 ju hh. faktiskt människoliv när hh.
- 10 AH: dom hävdar själv att de släppte förbi ambulansen och så. Om
11 dom bara vanliga bilar hade de=hade du ställt upp på det då?
- 12 PB: Fast ambulanserna står ju sällan i kön bakom och det kan dom ju
13 inte styra med dom här metoderna

På rad 6 till 7 avbryts Bolund av Holmberg med “Vad menar du med att det här inte var ickevåldsmetoder?” samtidigt som kameran enbart är på Bolund. Därmed går det inte att se varken Holmbergs kroppsspråk eller ansiktsuttryck. I det läget upplever vi att Holmberg ifrågasätter Bolunds replik om att aktivisternas agerande riskerar människoliv. Vi menar på det sättet som Holmberg formulerar sig, och betoningen av “de sitter still på gatan” anspelar på att Bolund inte förstår frågan eller situationen. Vidare menar vi att Holmberg ger intrycket av att han anser sig själv mer klarsynt i frågan genom att ifrågasätta Bolunds förståelse av situationen. Därmed blir det Holmbergs sätt att formulera sig, och hans ton som vi menar gör att detta kan ses som ett exempel av “dåligt uppförande”.

I de segment där partiledarna får visa hur de kan tänka sig att en regeringsbildning ser ut får Lööf spekulera kring hur det kan komma att se ut. Detta är ett ovanligare exempel, men vi menar att det kan vara en del av en större strategi för journalisterna att skapa en dynamik i

santalet genom att variera med ett mer lättsamt och avspänt format, vilket avdramatiserar intervjun.

Utdrag 8: Annie Lööf (C) 06:49

- 1 CK: Ja för det kan ju va lite svårt (.) att hänga med i svängarna ee när det gäller
2 detta och ee (.) du har då pekat ut Magdalena Andersson som din
3 statsministerkandidat .hh
4 AL: Med krav återigen

I det här exemplet är det en blandning av ordval och hur Kvartoft lägger fram sitt påstående. Just uttrycket ”hänga med i svängarna” är ett mer vardagligt uttryck, och informellt vilket räknas som dåligt uppförande enligt Moffitt (2016). Vidare är Moffitts metod applicerbar i detta utdrag, eftersom vi hävdar att det är viktigt att understryka att detta vardagliga uttryckt i en journalistisk kontext räknas som informellt.

Därmed ställer det avspända formatet lägre krav på graden av formalitet. Sett till sin yta blir det därmed ett “dåligt uppförande”, men appliceras i ett annan kontext, det vill säga det mer avspända formatet. Till programmets helhet blir det åtminstone ett agerande som skiljer sig.

I följande exempel utfrågas Lööf om vinster av privata skolor. Holmbergs reaktion till det sociala växelspel som sker är det intressanta i detta fall. Detta är ett tydligt exempel på det Moffit (2016) menar är ett typ av dåligt uppförande av journalisterna.

Utdrag 9: Annie Lööf (C) 21:06

- 1 AH: Jag förstår (.) men om man ändå inte (.) kan ta ut nån vinst vad är då poängen
2 med ditt motstånd?
3 AL: De är helt enkelt så att vi vill ha olika alternativ för att man ska kunna välja
4 pedagogisk inriktning .hh för att när hh kommunen lägger ner skärgårdsskolan
5 eller byskolan så vill jag möjliggöra för pedagog att ta över den jag [vill ha (.)
6 AH: [Får jag, får] jag bara avsluta
7 AL: Nej men förlåt jag vill faktiskt avsluta (.)
8 AH: Jaha (ler)
9 AL: Jag vill ha en nära välfärd i hela landet och då behöver vi möjliggöra för
10 kooperativ, ideella aktörer, men också .hh dom ee friskolor som idag finns att
11 kunna (.) ha fokus på kunskap och att leverera de (.)

På rad 8 säger Holmberg ”jaha” på ett sätt vi menar kan uppfattas att han är förbryllad, samtidigt som han har själv blivit avbruten efter att ha försökt att inflika. Detta tillsammans med det faktum att han förändrar hela sin kroppshållning ger oss indikationer på att han är överraskad.

I situationen som helhet menar vi att han upplever sig själv nonchalerad. Direkt efter uttalandet ler Holmberg mot Lööf på ett sätt som vi uppfattar som ansträngt. Vidare tolkar vi detta som

att Holmberg drar uppmärksamhet till ett brott mot det sociala växelspel och dess regler som osynligt finns inom samtalet. Därmed kan detta tolkas som ett tydligt exempel på det Moffitt (2016) hade menat vara ett "dåligt uppförande".

Ytterligare ett exempel på "dåligt uppförande" identifierar vi under intervjun med Andersson som uppstår inom ämnet energipolitik. Under utdraget uppstår en situation där journalisterna säger emot Andersson angående ifall de finns några andra förslag från andra partier om att bygga ut kärnkraften i Sverige.

Utdrag 10: Magdalena Andersson (S) 23:02

- 1 AH: Nä men nu är det er vi *pratar* om, vad vill socialdemokraterna i den här
2 frågan?
- 3 MA: Vi har ju en energimarknad i Sverige ee .hh och där ju privata investerare kan
4 investera i ee att bygga ää ut ah ut energi i Sverige och där finns det ju ett
5 väldigt stort intresse bland investerare att bygga ut vindkraft och de e också
6 stort både till land och inte minst till havs som ju kan ju ge väldigt mycket el
7 .hh också stort intresse i att investera i solceller .hh men det har ju hittills inte
8 funnits nått intresse för att investera i kärnkraft (.) om man vill göra det så ska
9 det va möjligt åå göra det men jag menar (.) dom som nu säger att dom vill ha
10 ny kärnkraft .hh dom har ju inga förslag på hur det skulle bli ny kärnkraft i
11 Sverige
- 12 CK: JO MEN [DET HAR DOM JU] VISST DE >>
- 13 AH: [Jo det har dom (kort skrattande fnysning)]
- 14 CK: >> Dom dom kommer ju med förslag på att att ää (.) den som bygger ny
15 kärnkraft ska också då ää hh. betalt (.) mer betalt för kärnkraftselen (.) så att
16 det ska löna sig att investera i kärnkraft hh. (.) ää vill Socialdemokraterna
17 också gå den vägen? hh. att faktiskt se till att göra det mer lönsamt?

I exemplet identifierar vi en konflikt, där Kvartoft säger "Jo men det har de ju visst de!" på rad 12 som är intressant. Vi menar att den uppfattas som ett understrykande, som är på gränsen till upprördhet. Vidare uppfattar vi det som båda journalisterna blir irriterade, eftersom de båda bryter in för att påpeka, som vi ser på rad 12–13 över det Andersson just sagt. Detta kan ses som ett exempel på det Moffitt (2016) är ett "dåligt uppförande", och också för att det skiljer sig från andra exempel vi sett på när journalisterna har invändningar på något som sagts, genom att låta personen prata till punkt.

6.3 Förekomsten av kris, sammanbrott och hot

I utfrågningarna förekommer det flera gånger att man diskuterar olika former av kriser, sammanbrott eller hot. I frågor som integration, klimat och energi är utgångspunkterna i diskussionerna ofta att det är någon form av kris eller liknande. Integrationen har inte fungerat, klimatförändringarna fortsätter och elpriserna rusar. På så sätt kan man dra kopplingar till

Moffitt (2016). Dock menar vi att sättet som kriser, sammanbrott och hot används i utfrågningarna skiljer sig från det han beskriver. Moffitt menar att fokuset på “kris, sammanbrott och hot”, i populistisk mening, har som mål att kraftigt förenkla den politiska debatten och utkräva snabbt agerande från makthavarna. Vår analys är dock att detta inte nödvändigtvis är fallet i SVT:s partiledarutfrågningar.

I de utdrag vi har tagit med utgår vi från de ramverk som etableras av journalisterna, det vill säga en typ av kris. Konflikten uppstår däremot i tolkningen kring hur goda exempel dessa är eftersom journalisterna i hög grad är noga med att påpeka genom att referera till en tredje part, en organisation eller den intervjuades egna terminologi ifall dramatiserade ord används, såsom extrem eller kris.

Därmed finns det få exempel på renodlade fall där vi menar att vi kan med säkerhet fastställa på att etableringen av det Moffitt (2016) skulle kunna hävda är en “kris, sammanbrott eller hot”, sker av journalisterna själva eller om det endast är en citering av någon annan för att etablera en fråga. Därmed blir man också tvungen att förhålla sig till det Clayman (1988) menar är en “footing”, det vill säga vem som är aktören för det journalisterna använder sig utav för att motivera sin fråga. Exempel på aktörer kan vara “folket” eller Migrationsverket.

Moffitt (2016) säger inte något explicit om vem som är aktören för uttalandet, det vill säga hur starka belegg aktören har för påståendet i fallet med “kris, sammanbrott och hot”. Vi menar dock att det är fruktbart för studien att inkludera och hålla isär dessa identifikationer vi gjort i utfrågningarna.

Resonemanget är således följande; det finns en skillnad på vem som hävdar att en situation ska uppfattas som en kris, och ifall aktören i uttalandet kan anses vara en legitim och relevant part i frågan. Ett exempel på detta är ifall FN:s klimatpanel gör ett påstående kring klimatet. Vi kan med säkerhet konstatera att FN:s klimatpanel är både legitim, det vill säga trovärdig, och relevant, alltså att det är inom deras expertområde.

Vidare, menar vi att exempelvis en journalist är en sämre aktör i samma exempel. Journalisten har troligen inte lika avancerad kunskap som experter inom FN:s klimatpanel, och är därför är en sämre bedömare av verkligheten. Med detta sagt, uppstår ofta denna situation under utfrågningarna, och vi menar att det spelar roll för studien. Detta eftersom det ibland finns fall där det är svårt att tolka om vem som är aktören för påståendet. Ifall vi inte hade tagit detta i beaktning, skulle eventuellt ett värdefullt perspektiv gått förlorat i analysen.

De gånger vi identifierar en referering till kris, sammanbrott eller hot består av i regel en tredje person/verksamhets terminologi, och därmed ett tydliggörande från journalisternas sida att bedömningen kring den politiska situationen inte är deras. Vidare utgår journalisterna även i regel från de fakta denna tredjeperson/verksamhet presenterat för att motivera beskrivningen kring det politiska läget, och ställer sina frågor utifrån detta, vilket i sin tur kan tolkas som en “footing”. Därmed kan vi se ett mönster i att journalisterna använder sig av teknokratiska argument eller resonemang för att motivera sina frågor inför de politiska ledarna.

Vidare ser vi att de teknokratiska resonemangen och argumenten kan variera i styrka genom att en myndighet, intresseorganisation eller andra journalister varav deras rapporter, rubriker eller liknande beskrivningar används för att klarlägga det allmänt vedertagna läget kring en fråga, och vi noterar att detta sker ofta utan invändningar från politikerna som intervjuas.

Ett exempel vi identifierar sker i samband i intervjun med Åkesson. Journalisterna ställer frågor kring hans uttalande som visades upp som ett klipp under utfrågningen. I klippet hävdar Åkesson att “Sverige har ett invandringsrekord”, och journalisterna har innan utdraget presenterat data på beviljade uppehållstillstånd från januari-juli 2022, vilket är 97 500 varav 40 000 tusen från Ukraina.

Utdrag 11: Jimmie Åkesson (SD) 06:00

- 1 JÅ: Nä=dom är ju här enligt EUs (.) massflyktsdirektiv och dom är här för
2 tillfälligt skydd (.) ehh .hh så att nej dom har vi ju sagt att vi ska ta emot
3 eftersom det tillhör vårt närområde = och då är det rimligt att °vi gör de°
4 AH: Ni har varit för dom=dom skulle kunna komma (.) dom här 40 000 som ju är
5 den största=absolut största gruppen? av dom här 97 000
6 JÅ: Ah de är ju [knappt] ah det är ju inte hälften [men ja (.)
7 AH: [eh] [ah precis] men (.) men eh (.)
8 med tanke på det=att ni har varit för att (.) eh jag menar utan dom hade det=
9 inte varit (.) hade vi inte varit *på väg* mot=invandringsrekord för att använda
10 eh (.) din terminologi °så att säga° (.) varför målar du upp det som ett problem
11 (.) med tanke på att ni ändå är °för den här gruppen(.).s°
12 JÅ: Ah=men=men sverige har ju (.) om vi nu=om vi? bortser nu från dom
13 ukrainska (.) eh = flyktingarna (.) så har vi ju ändå fortsatt=en stor invandring
14 =de här pratet som regeringen använder sig av att vi är på EUs minimnivå å
15 så (.) det stämmer ju inte

På rad 9 identifierar vi ett exempel på vad Moffitt (2016) skulle kunna är en referens till en form av “kris, sammanbrott eller hot” genom att Holmberg säger “invandringsrekord”. Samtidigt tydliggör Holmberg på rad 10 vem uttalandet kommer ifrån, vilket är Åkesson själv. Med det sagt, kan man argumentera för att Holmberg inte behövt använda sig av detta begrepp utan i stället formulerat sig annorlunda, och genom det tydliggjort sin roll genom att förhålla sig objektiv.

Holmbergs förtydligande på rad 10 menar vi skänker denna trygghet till tittaren genom att påpeka att han använder sig av Åkessons terminologi. Hade inte det skett menar vi att det ger oss också en tydligare indikation på att man kan hävda att det uppfattas som ett referat till “kris, sammanbrott och hot”. Samtidigt som motsatsen blir ett tydligt exempel på den konflikt vi lyfte inledningsvis kring vem som är aktören för referering till kriser och dess betydelse inför själva markören i sig.

Vidare uppfattar vi “invandringsrekordet” som det Åkesson hävdar är en fortsatt hög invandring till Sverige i förhållande vad den nuvarande regeringen utlovat och åstadkommit. Journalisterna ifrågasätter detta uttalande genom att visa på uppgifter från Migrationsverket som visar på att 40 000 av 97 5000 beviljade uppehållstillstånd ges till människor från Ukraina, samtidigt anser att Åkesson att detta är “rimligt”, eftersom de tillhör vårt närområde. Vidare på rad 10 ställer Holmberg frågan om varför Åkesson “målar upp det som ett problem” genom att syfta till att utan den ukrainska gruppen som asylsökande och slutligen beviljade uppehållstillstånden hade inte Sverige varit på väg mot ett “invandringsrekord”.

Därmed har Holmberg skapat en situation där Åkesson är tvungen att kommentera Migrationsverkets siffror i förhållande till sitt uttal. Man kan även tolka det som att det finns ett inbäddat påstående i Holmbergs fråga som påstår att Åkesson “målar upp ett problem”. Detta faller inom ramen för det Clayman (1988) menar är ett inbäddat påstående, eftersom han utgår ifrån uppgifter från både Migrationsverket och Åkessons utspel kring beviljade uppehållstillstånd. Åkesson menar då att flyktingarna från Ukraina inte är ett problem i hans politik. Holmberg hade troligen kunnat tolkas som mer neutral ifall han hade formulerat sig annorlunda i form av att ta bort orden “målar upp”.

Vidare in på det tydligaste exemplet på en kris-markör förekommer under intervjun med dåvarande statsminister Andersson och sker i presentationen av ämnet gängvåldet.

Utdrag 12: Magdalena Andersson (S) 02:56

1 CK: Soc(.).aldemokraterna har ju haft makten i Sverige i åtta år?=och under
2 den här perioden har gängskjutningarna ÖKAT lavinartat .hh polisen har
3 statistik från 2017 och ehh (.) från då=fram till idag har det alltså (.) varit
4 1889 skjutningar (.) och 262 människor har (.) skjutits ihjäl.

(På skärmen visas data som beskriver perioden från 2017-2022 från polisen)

5 AH: Magdalena Andersson=i samband med det här (.) och nu du talar om
6 det här=eh då säger du sverige kan bättre (.) eh (1) vad betyder det? (.) att (.)
7 sverige kan bättre än vadå?

Att något har ökat lavinartat är ett kraftigt påstående, som troligen skall beskriva det läget som Sverige befinner sig i. Det är dock oklart vad det är man faktiskt jämför i ämnet, (eftersom det aldrig utlämnas sådana uppgifter) och det kan möjligtvis beskrivas som en form av ett “allmänt känt faktum”, och därmed bryter den trend vi tidigare sett genom att ofta använda tredje persons/verksamhets terminologi.

Det tittaren senare får veta är att det blir sämre, alltså i form av mer skjutningar och antal dödade personer, men i övrigt kan det förklaras som något Moffitt (2016) menar är en beskrivning av en kris.

Ett annat liknande exempel på en kris-markör sker när journalisterna presenterar ett nytt ämne, vilket är klimatfrågan i utfrågningen med Johan Pehrson (L).

Utdrag 13: Johan Pehrson (L) 48:14

- 1 CK: Ja och då skall det handla om (.) eh klimatet? eller hur
2 AH: SÅ e det (.) Extremväder (.) och torka=klimatförändringarna
3 har redan fått (.) eh oåterkalleliga (.) effekter enligt FN .hh och FÖR att vi ska
4 nå dom svenska klimatmålen så måste utsläppen minska snabbare än dom
5 gör idag enligt klimatpolitiska °rådet°

Exemplet kan vara diskutabelt, men det är på liknande sätt det sker när journalisterna tangerar att hamna i det Moffitt (2016) menar skulle kunna hävda är att förekomsten av kris. Man kan tolka det som att det sätts en form av punkt efter “torka” och därmed att det är Holmbergs egna eller redaktionens sammanfattning om vad klimatförändringarna innebär. Det är dock oklart vad man faktiskt jämför med eller vad som är ett “extremväder”.

Även om dessa oklarheter finns i botten, erkänns ändå premissen om beskrivningen eftersom inte Pehrson invänder om beskrivningen. Därmed är journalisternas verklighetsbeskrivning den bild som blir det utgångsläget för frågan. Det som är intressant i detta utdrag, är att det är svårt att avgöra vem som påstår vad i etableringen i frågan. Därmed en otydlighet i vem som påstår vad, trots det vi kan anta är FN:s beskrivning av klimatsituationen och inte Holmbergs.

Vidare, menar vi att det kan antas vara en riskabel position att utmana en såpass stark organisation som FN:s klimatpanel, samt det svenska klimatpolitiska rådet i hur man tolkar den fakta de tar fram rörande klimatsituationen. Invänder Pehrson emot FN:s beskrivning (eller Holmbergs) kan vi anta att samtalet hade blivit något annat, som vi inte bör spekulera i.

I detta exempel är stödet för markeringen är inte särskilt stark men ser i regel ut på liknande sätt i utfrågningarna. Det kan därmed vara svårt att avgöra vad som är en ”footing” eller ett inbäddad påstående, eftersom det är både en blandning av en källa samt ett effektfullt ord som troligen används sparsamt i formella miljöer. Ordet “extremt” har en dramatiserande effekt, vilket Moffitt (2016) menar förenklar svåra politiska debatter, såsom att klimatfrågan som mynnar ut i förenklade svar.

Båda antaganden är troliga kring vem som påstår vad i det här fallet, men Holmberg hade möjligheten att kunna påstås ha en starkare neutralitet, om han inte valt dessa ord vi problematiserat eller förtydligat, genom exempelvis i citat, med vem som påstår vad i dess slutsats för att undanröja alla tvivel om att det finns någonting av de Moffitt (2016) skulle kunna hävda är en referering till “kris, sammanbrott och hot”.

I ett annat exempel som vi tagit fram, som är en tydlig beskrivning på hur en förenkling kan se ut och hur konflikten ser ut inom detta, vilket också är en del av det Moffitt (2016) menar är “kris, sammanbrott och hot”. Förenklingar är synonymt med att diskutera stora politiska frågor,

och förenkla det till den graden att det kan bli en ja eller nej situation. I detta fall utkräver journalister ett form av ja eller nej, för eller emot när de diskuterar om ekonomisk tillväxt i klimatet, och vad Miljöpartiet själva har sagt om detta.

Utdrag 14: Per Bolund (MP) 37:32

1 CK: Ja (.) eh på tal om ideologi=så här skriver ni på er (.) hemsida (1.0) att
2 eh(.) ständig ekonomisk tillväxt i traditionell bemärkelse e inte möjlig på en
3 planet med begränsade (.) resurser (.) eh=hur ska vi förstå det här (.) är ni
4 emot (.) ekonomisk tillväxt?

(På skärmen visas det citat som Kvartoft läser upp)

5 PB: Nej (.) de=vi tycker framför allt=det att man måste ju göra skillnad (.)
6 på olika (.) ekonomisk tillväxt .hh vi går ju nu till val på eh (1) vår
7 generations största investering=att investera hundra miljarder varje år i tio års
8 tid i .hh hållbara transporter=hållbar energiproduktion (.) och industrier som
9 nu investerar enorma (.) mängder pengar och skapar tiotusentals gröna jobb =
10 just genom att ställa om .hh till det hållbara .hh (OHB)

11 AH: Vi lämnar *sakförslaget* men hur ska man förstå det här de
12 =formuleringen e just ständig ekonomisk tillväxt är inte möjlig?

13 PB: Mhm (.) amen=den (.) dom investeringar som jag pratar om=dom
14 kommer ju såklart att generera också eh (.) tillväxt (.) eh=men .hh det är ju
15 väldigt väsensskilt mot (.) eh=den tillväxt som vi har sett historiskt? (.) och
16 som ju också har lett fram till väldigt stora problem=inte minst (.)
17 klimatproblemet som ju .hh bygger på en fossilberoende ekonomi .hh

18 AH: Men då är ni för ekonomisk tillväxt ändå? fast det står=ni vill bara ha en
19 annan=ni vill att den ska byggas på andra saker?

Som tidigare nämnts sker ofta en mer konfrontativt ifrågasättande när man “footing”-markerar till vad partiet, eller ledaren sagt innan – och vad det är som sägs under intervjun. Det är inte inom våran ram att recensera vad ett partiprogram säger och hur begripligt det är, men det finns anledning att hävda att Holmbergs formuleringar kring om Bolund är för eller emot ekonomisk tillväxt, att det finns ett inbäddat påstående, som i sin tur förenklas.

Därmed ser vi en tendens i just denna fråga, att Holmberg kan antas att förenkla till skillnad från Bolund som komplicerar där han godtar invändningen mot den ekonomiska tillväxten i citatet, men hävdar att till sin konstruktion är olik den traditionella.

6.4 Skillnader i populistisk stil mellan utfrågningarna

Vi har hittills presenterat de tre aspekterna som vi identifierar var för sig i partiledarutfrågningen. Nästa steg blir därmed att undersöka ifall det går att se några skillnader i populistisk stil och vilken utsträckning de finns i de olika utfrågningarna.

Gällande konflikten mellan “folket” och “eliten” går det att urskilja en skillnad mellan partier som har haft makten, och de som har varit i opposition. Maktpartierna utgörs huvudsakligen av Socialdemokraterna och Miljöpartiet, då de har suttit i regering de senaste två mandatperioderna. Jämför man journalisternas intervjustil mellan partiledarna i till exempel frågan om elproduktion och elpriser, spelar de upp en konflikt mellan “folket” och “eliten” fler gånger hos dessa partier. Ofta tar detta form i att journalisterna formulerar frågor på ett sätt som föreslår att politiken har misslyckats eller gjort något fel, och att detta på något sätt har skadat allmänheten. Se dessa två frågor om utsatta områden, ur utfrågningen av Andersson:

Utdrag 15: Magdalena Andersson 12:00

1 CK: Polisen pekade ju ut såna här hh. utsatta områden faktiskt redan 2015 hh. då
2 var dem 53 (.) idag är dem 61 (1.0) varför har dem fått öka under er
3 regeringstid?

(Andersson svarar att man har drivit en politik för att motverka växande klyftor, men att flyktingkrisen 2015 gjorde att segregationen ökade kraftigt)

4 CK: Ja för att (.) men polisen larmade ju om detta redan för sju år sedan=
5 varför har ni inte hh. ändå lyckats hh. eh (1.0) ja (2.0) det har ju ökat=varför
6 har ni inte lyckats hålla sch (.) det här i schack helt enkelt?

7 MA: Eh (1.0) jag ska säga att (3.0) det kom väldigt många 2015 så det är klart att
8 det var en väldigt stor arbetsuppgift för (.) inte bara regering och riksdag utan
9 också för kommuner som tog emot många människor som kom då hh. eh att
10 ordna bostäder (.) att stödja människor så att man kunde komma i arbete (.) att
11 barnen skulle komma in i skolan hh. eh så det har ju varit- får man säga en
12 monumental arbetsuppgift=inte bara för regering och riksdag utan också på
13 [kommuner (OHB) dom här åren.

14 AH: [Har den varit för stor för er menar du?] (.) asså för du säger=du talar om att vi
15 har haft en utveckling med klyftor å så där=men vilket är ert politiska ansvar
16 för att ni har tillåtit det?

Här menar vi att journalisterna är kritiska i sina frågor, och lägger ett stort fokus på att regeringen har “misslyckats” vad gäller integrationen. Användningen av formuleringarna “fått öka” och “tillåtit det” kan ses som ett anklagande om ett medvetet agerande från regeringens sida som har lett till hur läget ser ut idag. Det finns inte ett “folk” som beskrivs explicit som lidande eller missförstått, men baserat på hur segregationen diskuteras kan man tolka det som att det är underförstått att det är ett samhällsproblem som påverka allmänheten negativt. Denna

typ av frågor och anklaganden om misslyckanden förekommer inte på samma sätt hos utfrågningarna av de partier som inte har suttit i regering.

Det finns dock ett undantag till detta, där ett parti som inte har suttit i regering anklagas för misslyckanden och för att ha gjort fel. I utfrågningen av Busch använder journalisterna frågeformuleringar som liknar de i utdraget ovan, i ett segment om långa vårdköer i många av landets regioner. Detta görs då utifrån vinkeln att Kristdemokraterna har vården som en viktig fråga, och är med och styr över den i många regioner. På så sätt finns det en gemensam faktor mellan detta och regeringspartierna i form av att de har haft förmågan att påverka respektive problem. I frågan om vårdköerna finns det dessutom ett tydligare lidande "folk" i form av människorna som väntar på vård.

En annan intressant likhet mellan de två fallen är hur journalisterna förhåller sig till externa faktorer som kan ha spelat en roll. Gällande vårdköerna nämner journalisterna aldrig coronapandemin eller de effekter som den kan ha haft på vårdköerna. I stället fokuserar man helt på Kristdemokraterna. Detta kan liknas med hur journalisterna verkar ignorera vad Andersson säger om flyktingkrisens effekter på integrationen, och i stället vänder tillbaka det till Socialdemokraternas ansvar.

I fallet om skillnader i förekomsten av "kris, sammanbrott och hot" ser vi inga större skillnader kring hur man formulerar sig mellan utfrågningarna. De utdrag vi presenterat i form av *utdrag 11–14* är typiska för hur journalisterna förhåller sig kring partiledarna, med undantaget för Dadgostar. Över lag identifierar vi inga större skillnader vad det gäller populistisk stil.

Som tidigare nämnts finns det ett mönster där journalisterna använder en tydlig källa som grund till uttalanden om "kris, sammanbrott och hot", till exempel i form av ett citat eller en tidningsrubrik. Ett tydligt exempel på detta sker under utfrågningen med Pehrson under *utdrag 13*, rad 2–4. När Holmberg säger "extremväder" hänvisar han till att det är FN:s ord, inte hans egna.

Vidare identifierar vi ett undantag i den jämna fördelningen till partiledarna inom referering till "kris, sammanbrott och hot." I Dadgostar har vi ett exempel på det Moffitt (2016) hade kunnat hävda är en hänvisning till ett hot. Under ideologisegmentet utfrågas Dadgostar om partiets ideologiska rötter och journalisterna menar sig ha hittat personer i partiets ledning som tidigare har bekänt sig till kommunismens ideologi. Till synes kan detta tolkas även som ett inbäddat påstående, men vi menar att det är gränsfall eftersom det inte är vår uppgift att tolka historiska händelser.

Utdrag 16: Nooshi Dadgostar 21:38

- 1 ND: Nä=men även dom har ju i efterhand sagt att äh (.) det är inte en bra bild
- 2 av vad det är vi står för=det är inte det vi står för (.) utan vi står ju för
- 3 mänskliga rättigheter (.) och att människor skall leva °tryggt och bra° (OHB)
- 4 och [det (OBH)] driver idag

5 CK: [Å och kommunismen] (2.5) nä=men att dom då (.) äh= personer faktiskt i
6 er partiledning .hh har kallat sig kommunister (.) eh alltså en totalitär (.)
7 ideologi som=som har förtryckt och mördat eh=miljontals människor?=att
8 man har (.) bekänt sig till den?

På rad 5–8 kan vi se hur Kvartoft ifrågasätter rimligheten i att kalla sig för kommunist, genom att syfta till personer i partiledningen. Vidare menar hon att kommunismen som ideologi har “förtryck och miljontals mördade människor” på sitt samvete. Det är oklart ifall verkligheten de anklagade stödjer den beskrivningen av sig själva, men möjligtvis inte hävdar att ideologin i sig leder till det värsta av tänkbara utfall. Trots detta, så är detta ett tydligt exempel på vad Moffitt (2016) hävda är att hänvisa till en kris, eftersom Kvartoft menar att kommunismen som ideologi är ett direkt hot människans liv.

Återigen, våran uppgift är inte att avgöra om påståendet är tillräckligt belagt eller om detta i sin tur kallas för just kommunism. Detta blir således en diskussion om historisk tolkning, samt det faktum att Dadgostar invänder med att säga att partiet numera står inte bakom denna beskrivning. Det vill säga, hon invänder inte mot premissen i frågan, men däremot mot påståendets riktning i frågan. Hon kommenterar inte själva sanningens vara eller icke vara i påståendet, vilket öppnar upp för tolkningen om att hon bekräftar beskrivningen av kommunismens eventuella allvarliga brott.

Det som gör detta till ett undantagsfall är att det skiljer sig från den trend vi identifierat i intervjuernas helhet. Vi menar att trenden är att när journalisterna etablerar en form utav kris-inramning, så använder de sig det vi menar är legitima och teknokratiska former av argument och resonemang. Exempelvis på detta är etablera miljöfrågor, och dess situation med hjälp utav uppgifter från FN:s klimatpanel. I detta exempel av undantag så hänvisar däremot inte Kvartoft till någon typ av uppgift, eller perspektiv utan använder sig troligen av någon typ av “vedertagen sanning”, vilket kan problematiseras i denna kontext.

Frågan står därmed utan någon typ av annan referering än det Kvartoft själv påstår, och det Dadgostar säger, eller inte säger. Därmed står den “vedertagna sanningen” på egna ben i detta exempel, vilket är en stark indikator på det Moffitt (2016) skulle kunna kalla är en populistisk stil.

När det kommer till “dåligt uppförande” kan vi inte heller identifiera några tydliga skillnader i hur journalisterna uppträder i de olika utfrågningarna. Som vi tidigare nämnt har avsnitten olika karaktären på det sätt att när det kommer till partier som suttit i regering är journalisterna mer intresserade av ansvarsutkrävning. För oppositionella partier handlar frågorna mer om vad de vill ändra på och varför de borde få styra. De behandlar alla partiledare med respekt och har ett allmänt professionell uppträdande. Det går inte heller att koppla de få fall av dåligt uppträdande till en specifik sakfråga.

Summerar man detta gör vi tolkningen att det finns vissa skillnader i populistisk intervjustil mellan utfrågningarna. Den tydligaste skillnaden är i hur journalisterna bemöter partiledare i

frågor där de kan antas ha makt att påverka, och där människor på något sätt har missgynnats eller lider. Vi menar att journalisterna har en tydligare populistisk stil i dessa utfrågningar genom att de spelar upp vad som kan ses som en konflikt mellan “folket” och “eliten” mer explicit än i de andra utfrågningarna.

6.5 Inbäddade påståenden, “footings” och förmildrade påståenden i SVT:s utfrågningar

Efter att ha gått igenom alla partiledarutfrågningarna framgår det att journalisterna flitigt använder Claymans (1988) metoder för att stärka sin neutralitet, i de fall där någon av aspekterna av populism förekommer. Inbäddade påstående och “footings” används ofta, medan förmildrande påståenden var betydligt mer ovanligt.

Förekomsten av “footings” och inbäddade påståenden var huvudsakligen begränsad till konflikter mellan “folket och “eliten”, och beskrivningar av “kris, sammanbrott och hot”. I fallen där journalisterna uppvisar ett dåligt uppförande går det inte att se likheter med det Clayman påstår. Vår tolkning av skillnaden mellan de tre beror troligen på att dåligt uppförande i grunden fungerar annorlunda än de andra två aspekterna av populism som en politisk stil. Att måla upp en konflikt mellan “folket” och “eliten”, och “kris, sammanbrott och hot”, handlar till stor del om hur man beskriver verkligheten och omvärlden. Hur detta görs kan påverkas av olika värderingar. Dåligt uppförande handlar snarare om hur man rent konkret framför det man säger, inte vad man säger.

Som ett resultat av detta framstår det sällan som att det är journalisternas egna åsikter som uttrycks, utan snarare att de talar åt någon annans vägnar och lyfter alternativa perspektiv till det som partiledarna säger. Vi menar att den upplevda neutraliteten kvarstår för tittaren.

6.5.1 Användning av inbäddade påståenden i fall av populistisk stil

Journalisterna använder alla tre sätt att väva in påståenden, som Clayman (1988) beskriver. De bygger upp pussel som partiledarna får förklara, visar upp perspektiv som de får bemöta, och rapporterar om aktuella händelser för att legitimera frågor. Den sistnämnda verkar dock vara något mer ovanlig än de andra två.

I *utdrag 1* från utfrågningen av Andersson bygger journalisterna upp pussel vid tre tillfällen. På rad 1 till 3, 11 till 14 och 18 till 20 lyfter de vad de upplever är en motsägelse mellan partiets vilja att öka jämlikheten, och att samhällsklyftorna har vuxit. Journalisterna gör inte någon egen värdering över ifall politiken är bra eller dålig, utan efterfrågar enbart ett förtydligande av vad Socialdemokraterna faktiskt vill och tycker. Vår tolkning är att detta kan upplevas som att journalisterna försöker behålla sin roll som neutrala intervjuare.

I *utdrag 16* med Dadgostar, rad 5–6 säger Kvartoft att “personer faktiskt i er partiledning har kallat sig kommunister, alltså en totalitär ideologi som har förtryckt och mördat miljonals

människor”. Detta kan identifieras som ett inbäddat påstående i form av att de “rapporterar” om något som är relevant för frågan, men öppnar också upp för tolkningen om att kommunismen som ideologi leder till brott mot mänskligheten.

Vidare tolkar vi det som att Dadgostar accepterar definitionen av den beskrivning Kvartoft ger av kommunismen, men att Dadgostar gör en invändning mot att Vänsterpartiet idag identifierar sig med denna typ av beskrivning av kommunism. Trots invändningen menar vi att detta går att tolka som ett inbäddat påstående från Kvartofts sida.

Vi gjorde även en observation kring Dadgostars invändning, eftersom den inte går emot själva definitionen av kommunism som ges av Kvartoft. Som regel identifierar vi att partiledarna invänder emot definitionen av det som diskuteras, som i exempelvis Åkessons fall när det diskuteras i ideologi segmentet kring vad som faktiskt faller inom ramen för nazism som ideologi.

Exemplet går även att problematisera, eller åtminstone se ur flera lager som nämns ovanför. Det går att identifiera både det Moffitt (2016) menar är att referera till en “kris, sammanbrott eller hot” samt ett inbäddat påstående. Man kan därmed tolka detta som ett inbäddat påstående eftersom Kvartoft inte nämner någon typ av referens är sig själv, och i samband med det åberopar den vedertagna sanningen. Vi menar att det är troligt att det finns invändningar kring vad som faktiskt ingår i ideologin kommunism, och det är mindre troligt att de som representerar den faktiskt håller med om att dess yttersta konsekvenser är något positivt.

Kvartoft hade kunnat undvika att falla inom ramen för det Moffitt (2016) menar är ett inbäddat påstående genom att exempelvis be om hur Dadgostar definierar begreppet, eller att exempelvis åberopa en annan part som står för det uttalande hon kring vad kommunismen leder till.

Under *utdrag 13*, rad 2–3 med Pehrson identifierar ännu ett exempel. Vi menar att det är öppet för tolkning, eftersom det finns en osäkerhet kring vem av parterna som står för själva formuleringen “extremväder. Vi menar att det finns ett typ av avbrott i hur han faktiskt uttalar, och det ger oss möjligheten att tolka att Holmberg själv står för uttalandet i formuleringen. Därmed faller det inom ramen för av Moffitt (2016) menar är ett inbäddat påstående. Den mer troliga tolkningen dock, är att Holmberg menar att det är FN:s som hävdar att vi har ett “extremväder”. En invändning mot den mer troliga tolkningen, är däremot att vi menar att det är osannolikt att FN:s klimatpanel använder sig utav den typen av formulering, men vi lämnar den frågan. Exemplet kan mer ses som en intressant observation.

6.5.2 Användning av “footings” i fall av populistisk intervjustil

I Dadgostar i *utdrag 16*, menar vi att även i de kris-markörer vi identifierar använder sig journalisterna av väl underbyggda “footings”, det vill säga något vi inte kan tolka som en allmänt vedertagen populistisk stil. Ställer journalisterna frågor om exempelvis klimatet, menar vi att det är inom rimlighetens gränser att exempelvis hänvisa till hur FN:s klimatpanel

beskriver hur situationen är, såsom i utdrag *utdrag 13*, rad 2–3 med Pehrson. Liknande argumentation går även att applicera med *utdrag 12*, rad 2–3 med Andersson.

I *utdrag 13* med Pehrson går det att identifiera en typ av “footing”, vilket är FN:s klimatpanel. Vi menar dock att detta inte kan tolkas som en populistisk stil, eftersom det faller inom rimlighetens gränser att den part som anses vara experter på området har hög trovärdighet, och faller inom de teknokratiska resonemangen.

Vidare i exemplet med Andersson, som är i *utdrag 12* identifierar vi en tydlig ”footing”. Det är polisens uppgifter som informationen om antal skjutningar kommer ifrån. Vi kan då med stor säkerhet hävda att detta är ett rimligt läge att utgå ifrån, eftersom det är just polisen som hanterar dessa händelser i samhället, det vill säga skjutningar i samhället. Ofta ser det ut på liknande sätt när journalisterna ska etablera ett extraordinärt ramverk kring ett politiskt ämne, där det faller inom ramen för referering till “kris, sammanbrott och hot.”

Däremot menar vi att denna trend bryts, när journalisterna överger sina teknokratiska resonemang, till förmån för andra typer av resonemang. Dessa situationer uppstår när, vad vi menar, är en viss frustration hos journalisterna när de inte upplever att den utfrågade svarar på frågan och då byter strategi. Vid de situationerna identifierar vi mer “footings” av annan karaktär, såsom att appellera till “folket” eller en typ av moral. Därmed kan detta tolkas som det Moffitt (2016) skulle hävda är populistisk stil.

Går man tillbaka till *utdrag 2* och diskussionen om vindkraft i utfrågningen av Lööf fungerar mannen som säger att vindkraften är “en våldtäkt på våran bygd” som en “footing” för åsikten att vindkraften är dålig då den skadar den omgivande miljön. Vi menar att om man tolkar detta utifrån Clayman (1988) kan detta ses som att journalisterna lyfter en värdering, men tillskriver den till en tredje part för att bevara sin egen neutrala ställning.

6.5.3 Användning av förmildrade påståenden i fall av populistisk stil

Som har nämnts är användningen av förmildrande påståenden över lag begränsad. Det sker i alla fall inte så explicit som Clayman (1988) beskriver det. Journalisterna uttrycker alltså aldrig explicit att något är deras personliga åsikt. Däremot finns det vissa gränsfall som vi noterade, som går att tolka som att journalisterna förmildrar påståenden eller frågor som kan kopplas till en populistisk stil. I utfrågningen av Andersson ställer journalisterna följande fråga när de diskuterar utsatta områden och gängkriminalitet.

Utdrag 17: Magdalena Andersson

- 1 CK: Varf=varför vi frågar är lite för att vi är ute efter (0.5) att det ger lite känslan
- 2 av att det är- är nån annan och inte Socialdemokraterna som är ansvariga
- 3 för dem här åtta åren och hur utvecklingen har sett ut (0.5) varför ger du
- 4 den bilden?

Här uttrycker Kvartoft vad vi menar kan ses som en personlig värdering, som faller inom förmildrat påstående. Vi tolkar att Kvartoft antyder att Andersson inte vill ta ansvar för gängkriminaliteten. På rad 1 inleder hon dock frågan med att säga att “det ger lite känslan av att...”. Vi menar att detta kan ses som ett försök att förmildra en annars allvarlig anklagelse mot den dåvarande statsministern. Även sättet som Kvartoft inleder frågan menar vi visar på ett försök att förmildra påståendet. Hon pausar kort mitt i meningen, och lägger en tydlig betoning på “känslan”. Vi menar att detta framstår som ett försök i att förmildra påståendet genom att markera att det är endast en känsla hon har.

För att sammanfatta för “footings”, inbäddade påståenden och förmildrade påståenden menar vi att det går att koppla en stor del av konflikten mellan “folket” och “eliten” och användningen av “kris, sammanbrott och hot” till något av Claymans (1988) metoder för att stärka sin neutralitet. I dessa fall är journalisterna ofta tydliga med att formulera sina frågor, eller tillskriva värderingar till någon annan, på ett sätt som inte direkt bryter mot deras egna roll i samtalet som en neutral intervjuare.

7. Diskussion och slutsatser

7.1 Slutsatser

Utifrån vår undersökning har vi kommit fram till att alla tre aspekter av populism som en politisk stil förekommer i SVT:s partiledarutfrågningar. Eftersom Moffitt (2016) menar att man inte bör se varje aspekt som populistisk i sig själv, utan att det blir populistiskt när de kombineras, gör vi dock bedömningen att det inte finns tillräckligt stöd i empirin för att hävda att partiledare intervjuerna i sin helhet präglas av en populistisk intervjustil.

Vi menar att vi ser flera faktorer som bidrar till att förhindra förekomsten av en populistisk intervjustil, oavsett om detta sker medvetet eller inte. Ett exempel på detta är den teknokratiska stilen och utgångspositionerna i frågorna, som står i konflikt med att kunna använda sig av en renodlad populistisk intervjustil. Därmed upplever vi att journalisterna verkar använda sig av mer teknokratiska resonemang än populistiska.

Vidare har vi kommit fram till att det förekommer vissa skillnader i förekomsten av populistisk intervjustil mellan utfrågningarna. Den tydligaste skillnaden vi identifierade menar vi är hur journalisternas frågor konstruerades utifrån ett misslyckande när man intervjuade partier som varit i regeringsställning, och hur detta misslyckande har missgynnat eller skadat människor. Detta är på ett sätt inte helt oväntat. Det kan tänkas vara rimligt att utkräva ansvar av partier som har haft regeringsmakten.

Den mer kritiska utfrågningstilen, med misslyckandet som utgångspunkt mot partierna i regeringsställning, skulle möjligtvis kunna leda till att journalisternas uppförande blir sämre. Utifrån materialet verkar detta resonemang dock inte stämma. Journalisternas uppförande gentemot partiledarna håller sig oberoende i förhållande till vem de intervjuar.

Studien visar även att de gånger det förekommer en appell till “folket” och “eliten”, samt en beskrivning av “kris, sammanbrott och hot”, går det ofta att koppla dessa till “footings”, inbäddade påståenden eller förmildrade påståenden. Det vill säga att beskrivningar av, till exempel, ett lidande “folk” eller en kris ofta används för att legitimera eller bädda upp för frågor till partiledarna. Här ser vi likheter till vad Thornborrow m.fl (2021) beskriver som mjuk populism. Det syftar på när journalister lyfter frågor där “folket” lider att, och använder detta för att ställa frågor som kan anses legitima i sammanhanget. Författarna skiljer detta från hård populism där man snarare målar upp mer hypotetiska scenarion av ett lidande “folk”, med en hårdare anti-etablissemangston.

För att koppla tillbaka till den utomvetenskapliga relevansen och det professionella dilemmat, menar vi att neutralitetsidealet verkar hållas högre i värde än tanken att aggressivt och kritiskt utkräva ansvar från partiledarna. Det förekommer att journalisterna ställer skarpa och kritiskt formulerade frågor, men samtidigt görs detta nästan genomgående på ett sätt som inte direkt bryter mot deras neutrala hållning i frågan.

Vi kan föreställa oss att intervjuerna kunde gå till på ett tuffare sätt mot de politiska ledarna, men troligen är detta en medveten strategi från redaktionen. Oavsett om det är medvetet eller inte, så visar ändå Ohlsson (2022) att den dagliga räckvidden hos SVT1 är bred, och därmed kan vi anta att det finns ett visst förtroende. Vidare kan vi därmed anta att journalisterna arbetar aktivt för att visa på en stark neutralitet och genom detta har befolkningens förtroende i det journalistiska uppdraget.

Kopplar man tillbaka detta till vad Krämer (2014) skriver om mediepopulismens möjliga effekter på samhället i stort, menar vi att vårt resultat inte visar på något tydligt mönster där populismens idéer om "folket" och "eliten" blir ett naturligt ramverk att folka politiska frågor utifrån.

Vidare menar vi att vi har bidragit med kunskap som dels fyller de vetenskapliga luckor som vi identifierade i början av uppsatsen. Genom att visa på exempel på hur en populistisk stil förekommer ger vi en ökad förståelse som i sin tur ger möjligheten att förändra den journalistiska processen. Resultatet visar även att det inte förekommer i en specifik sakfråga, utan att det förekommer i flera av de politiska frågorna.

Vidare, ser vi också kopplingar till det Moffitt (2016) var ett mer nyanserat sätt att se populism, det vill säga se det som en politisk stil. Därmed hävdar Moffitt (2016) att populism kan i stället kombineras med politiska ideologier, oavsett politisk position. Vi menar att även om det vi inte har tillräckligt med empiri för att hävda att utfrågningarna präglas av populism, visar det att de enskilda aspekterna förekommer hos journalisterna i utfrågningarna, och därmed kan journalister använda sig populistisk stil. Det visar på att Moffitt (2016) har stöd för det han hävdar, även om det kan ske i varierande grad.

En eventuell invändning mot detta stöd kan vara att journalisterna är "politiska" själva, och därigenom använder en populistisk retorik för att ge stöd åt sina biaser. Vi menar att vi inte kan se något stöd för detta resonemang i utfrågningarna, samtidigt som det skulle vara en allvarlig anklagelse som kräver god empiri.

7.2 Resultatets validitet

Vi anser över lag att resultatet av vår undersökning har en god validitet. Som tidigare nämnts kräver en god resultatvaliditet att man har en god begreppsvaliditet och att man inte har slump- och slarvfel i sin materialinsamling.

Diskussionen om vår begreppsvaliditet är till stor del begränsad till huruvida den definition av populism som vi använder kan påstås vara lämplig. Eftersom vårt resultat och analys är direkt förankrade i denna, vilar en stor del av deras validitet på den. Vi står fast i vår motivering från metodkapitlet om att Moffitts (2016) definition sammanfattar de grova dragen av populism på ett bra sätt.

Gällande förekomsten av slump- och slarvfel i vår undersökning har detta främst kunnat ta form av olika missar i våra transkriberingar av utfrågningarna. Beroende på hur pass uppmärksamma vi var under transkriberingsarbetet finns möjligheten att vi kan ha missat fall av de olika aspekterna av populism, eller slarvat i sin transkribering. Här har vi haft en stor fördel i att vi har haft det råa materialet tillgängligt under hela analysarbetet. På så sätt har vi haft möjligheten att gå tillbaka till utfrågningarna och kolla på dem flera gånger. Ifall vi reagerade på att något var konstigt i transkriberingarna kunde vi revidera dem efterhand, för att få dem så korrekta som möjligt.

Även om resultatet har en god validitet och är värdefullt för de fall som har undersökts, vill vi åter betona att det inte bör eller kan generaliseras till något annat än just det undersökta materialet.

7.3 Diskussion om metod- och teorival i praktiken

Vi upplever att samtalsanalysen var ett starkt metodval, då den gav oss svar på samtliga frågor vi hade. Samtidigt visade sig även de svagheter i metoden som vi diskuterade inledningsvis vara sanna. Analysen ger inga belägg för trender eller någon typ av indikation som ger oss en större bild av ifall den populistiska stilen förekommer, än de vi har kunnat svara på i just utfrågningarna. Vidare menar vi att metoden att innehållsvaliditeten är stark, eftersom tidigare forskning inom området använder sig utav liknande metoder för att beskriva eller bevisa ifall populistisk stil förekommer.

Över lag anser vi även att det teoretiska ramverket som har använts har fungerat effektivt för vårt syfte. Moffitts (2016) definition av populism som en politisk var tillräckligt smal för att kunna precisera olika aspekter som vi sedan kunde identifiera i utfrågningarna och analysera. Samtidigt var den bred nog att den kunde appliceras på frågor och ämnen utöver de som ofta associeras med populism.

Ett problem inom detta var att i materialinsamlingen upptäckte att "dåligt uppförande" förekom i begränsad utsträckning. Därmed insåg vi att det fanns ett begränsat urval av exempel i materialet. Det gjorde att vi breddade spektrumet för "dåligt uppförande", vilket nämns i den inledande delen av analysen. Resultatet av detta var att vi inkluderade fler uttryck för att göra studien fruktbar.

Vi anser även att Claymans (1988) modell fungerade väl, och gav oss insikter i hur journalisterna formulerade sig som vi inte hade fått utan den. Dock upplevde vi vissa svårigheter i form av att det inte alltid var självklart vilken av delarna av modellen som något föll under. Gränsen mellan "footing" och att presentera ett perspektiv som ett inbäddat påstående var ibland problematiskt att skilja. Det är möjligt att vi hade kunnat genomföra studien utan att ha med Claymans (1988) modell alls, och i stället lägga allt fokus på Moffitts (2016) aspekter av populism. Dock hade risken då kunnat vara att analysen hade blivit ytligare.

7.4 Förslag till fortsatt forskning

Som har sagts ovan är den största svagheten med den här studien det begränsade materialet som har kunnat studeras. Våra slutsatser är begränsade till det material som vi har undersökts, och kan inte generaliseras till något annat. I framtiden kan det därför vara av stort värde att göra en liknande studie som är mer omfattande. Beroende på vad det är man vill undersöka kan studien expanderas på olika sätt. För att se ifall det har skett någon förändring över tid kan man till exempel analysera olika tidpunkter och jämföra förekomsten av en populistisk intervjustil i dem.

Den viktigaste förändringen skulle dock vara att ta in ett bredare material som inkluderar fler medier och journalister. Vår ambitionsnivå begränsades av de begränsningar en kandidatuppsats medför, samt vår egen brist på erfarenhet med denna typ av arbete. Med mer tid och erfarenhet skulle man kunna utöka studien till en omfattning som faktiskt möjliggör mer generaliserande slutsatser.

Det kan även vara intressant att studera andra typer av material. Partiledarutfrågningarna hade en tydlig struktur, som var bestämd och planerad i förväg. Det är möjligt att man skulle få andra resultat om man i stället analyserade mer spontana intervjusituationer där journalisterna inte är lika förberedda på vilka frågor de ska ställa, och om vad.

All forskning som vi har föreslagit hittills är dock förlängningar av frågan om en populistisk intervjustil förekommer. Nästa steg skulle i stället kunna vara att undersöka varför det förekommer. För att undersöka detta skulle man till exempel kunna genomföra en intervjustudie där man frågar journalister eller andra redaktionellt anställda om de tar detta i beaktning när de planerar och genomför sitt arbete.

Vidare kan det vara relevant att studera den effekt som kan tänkas uppstå av förekommande populistisk stil hos journalister. Dels på vad effekten är hos övriga journalister, men primärt hos de tittare och konsumenterna av nyheter.

8. Sammanfattning

Denna uppsats har gått ut på att analysera SVT:s partiledarutfrågningar inför valet 2022 för att se ifall det förekommer en populistiskt intervjustil. Problemformuleringen som låg till grund för studien handlar om en möjlig konflikt mellan olika ideal inom journalistiken, och populistiska strömningar i politiken. Ifall journalistiken anammar en populistisk stil kan det tänkas skada dess neutrala hållning mot makthavare, och i längden ha en påverkan på hur man ser på olika samhällsproblem.

Analysen i uppsatsen skedde i form av en samtalsanalys. Den teoretiska utgångspunkten har varit i Benjamin Moffits (2016) definition av populism som en politisk stil, samt olika sätt som Steven Clayman (1988) menar att journalister använder för att stärka sin neutrala hållning.

Resultatet visar att samtliga tre aspekter av en populistisk intervjustil förekommer i utfrågningarna, fast i varierande grad. Att måla upp vad som kan ses som en konflikt mellan ett "folk" och en "elit" framgår som ett relativt vanligt sätt som journalisterna ramar in frågor. Detta gäller särskilt i frågor som till exempel sjukvård och saker som påverkar människors privatekonomi, och i intervjuer med representanter för partier i en maktposition. Sett till sin helhet anser vi dock inte att det finns empiriska belägg för att kunna dra slutsatsen att utfrågningarna präglas av en populistisk stil i någon större utsträckning. Att aspekterna ändå förekommer i den utsträckning som de gör menar vi kan motivera mer omfattande studier i ämnet.

Referenser

Tryckta

Andersson, Ulrika (2021). Mediers samhällsvärde och oberoende spelar stor roll för förtroendet. I Andersson, Ulrika., Carlander, Anders; Grusell, Marie. & Öhberg, Patrik (red.) (2021). *Ingen anledning för oro (?)* SOM-institutet

Clayman, Steven E. (1988). Displaying Neutrality in Television News Interviews. *Social Problems*, 35(4), s.474-492. <https://doi.org/10.2307/800598>

Clayman, Steven. (2002). Tribune of the people: Maintaining the legitimacy of aggressive journalism. *Media, Culture & Society*, 24(2), s.197-216. https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/016344370202400203open_in_new

Clayman, Steven E. & Heritage, John (2002). *The News Interview*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511613623>

Deuze, Mark (2005). What is journalism? *Journalism*, 6(4), s.442–464
<https://doi.org/10.1177/1464884905056815>

Ekström, Mats & Tolson, Andrew (2017). “Political Interviews: Pushing the Boundaries of ‘Neutrality’”. I Ekström, Mats & Firmstone, Julie (red.). *The Mediated Politics Of Europe: A Comparative Study Of Discourse*. Basingstoke:Palgrave Macmillan

Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (2019). “Kvalitativa intervjuer”. I Ekström, Mats. & Johansson, Bengt. (red.). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* (Tredje upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Ekström, Mats., Patrona, Marianna & Thornborrow, Joanna (2020). The normalization of the populist radical right in news interviews. *Social Semiotics*, 30(4), s.466-484. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1080/10350330.2020.1762984>

Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Towns, Ann, & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer.

Haller, André & Holt, Kristoffer (2019). Paradoxical populism: how PEGIDA relates to mainstream and alternative media. *Information, Communication and Society*, 22(12), s.1665–1680. <https://doi.org/10.1080/1369118x.2018.1449882>

Krämer, Benjamin (2014). Media Populism: A Conceptual Clarification and Some Theses on its Effects. *Communication Theory*, 24(1), s.42–60. <https://doi.org/10.1111/comt.12029>

Moberg, Ulla & Ekström, Mats (2019). "Samtalsanalys". I Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. (Tredje upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Moffitt, Benjamin (2016). *The global rise of populism: performance, political style, and representation*. Stanford, California: Stanford University Press.

Mudde, Cas & Rovira Kaltwasser, Cristóbal (2013). Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition*, 48(2), s.147–174. <http://doi.org/10.1017/gov.2012.11>

Müller, Jan-Werner (2014). "The People Must Be Extracted from Within the People": Reflections on Populism. *Constellations*, 21(4). s.483–493). <https://doi.org/10.1111/1467-8675.12126>

Ohlsson, Jonas (2022). *Mediebarometern 2021*. Göteborg:Nordicom
<https://doi.org/10.48335/9789188855626>

Taggart, Paul (2004). Populism and representative politics in contemporary Europe. *Journal of Political Ideologies*, 9(3) s.269-288 <https://doi.org/10.1080/1356931042000263528>

Teitelbaum, Benjamin R. (2019). Tremors from afar: negotiating the rise of Donald Trump on Sweden's populist right. *Patterns of Prejudice*, 53(5) s.534–553
<https://doi.org/10.1080/0031322x.2019.1656887>

Thornborrow, Joanna., Ekström, Mats., & Patrona, Marianna (2021). Question design and the construction of populist stances in political news interviews. *Discourse & Communication*, 15(6), s.672-689. <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/17504813211026572>

Westerståhl, Jörgen (1983). Objective News Reporting: General premises. *Communication Research*, 10(3). s.403 - 424 <https://doi-org.ezproxy.ub.gu.se/10.1177/009365083010003007>

Icke-tryckta

Myndigheten för press, radio och tv, Ingar-Nilsson, Charlotte (u.å.). Innehållsregler för radio- och tv-sändningar. <https://www.mpr.se/>, Hämtad 2022-11-11 från <https://www.mpr.se/regelverk/Sa-regleras-radio-och-tv-sandningar/innehallsregler-for-radio-och-tv/>

Nationalencyklopedin. (u.å.). *Populism..* I Nationalencyklopedin. Hämtad 2022-10-21 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/populism>

Nationalencyklopedin. (u.å.). *Sverigedemokraterna*. I Nationalencyklopedin. Hämtad 2022-10-05 från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/sverigedemokraterna>

Strömbäck, Jesper (2020, 3 augusti). SD – ett auktoritärt populistiskt parti. *Borås Tidning*. Hämtad 2022-10-04 från <https://www.bt.se/ledare/stromback-sd-ett-auktoritart-populistiskt-parti-6bce5c8f/>

SVT (u.å.). Vad innebär det att SVT ska vara opartiska? Hämtad 2022-11-24 från <https://kontakt.svt.se/guide/vad-innebar-det-att-svt-ska-vara-opartiska>

Bilaga 1 Förklaring av transkriberingsmarkörer

(Ur Ekström & Johansson, 2019)

(.)	en kort paus, ett hack i talflödet
(5.0)	pauslängd i sekunder
[överlappande tal
=	yttranden jakas på varandra utan hörbar paus
>>	yttrandet fortsätter på annan rad
?	stigande ton, frågeintonation
°Tack°	uttalas med svag röst
TACK	versaler anger högre ljudstyrka
.hh	inandning
nej	uttalas med skratt i rösten
<u>För</u>	understrykning visar betoning av ett ord eller stavelse
()	transkriptörens kommentar inom parentes, kan ange t.ex. en telefonsignal, en en grimas eller att det är svårt att höra vad personen säger, och markeras som OHB = ohörbart.

Bilaga 2 Frågeguide

1. Beskrivs någon form av konflikt mellan “folket” och “eliten”?

Kort sammanfattning av aspekten: “Folket” är en lidande majoritet, medan “eliten” är en maktavande minoritet. “Folket” kan ta uttryck på olika sätt, till exempel som “mainstreamen” eller “svenskar”. “Folket” bör beskrivas som lidande eller missförstått av “eliten” för att det ska kunna ses som populistiskt. Här ingår även en skepsis mot expertkunskap och institutioner, samt en hög värdering av sunt förnuft.

Frågor att ställa angående konflikten mellan “folket” och “eliten”:

Vilka är “folket” och “eliten”?

Inkluderar journalisterna sig själva i “folket”?

Vad är konflikten?

Använder sig journalisterna av kunskapsbaserade (t.ex. experter) eller känslobaserade (t.ex. sunt förnuft) källor?

Går det att koppla beskrivningen av konflikten till “footings”, inbäddade påståenden eller förmildrande av påståenden?

Går det att urskilja några skillnader mellan utfrågningarna?

2. Förekommer några drag av “dåligt uppförande”, till exempel oformellt språk eller slang?

Kort sammanfattning av aspekten: Det som definierar “dåligt uppförande” är delvis språkbruk och delvis kroppsspråk. “Dåligt uppförande” innebär att man använder sig av ett mindre accepterat språk än vad kontexten egentligen innebär. Exempelvis använder man sig av slang, svordomar och eller ohyfsad formulering i en kontext där man väntas använda sig av en mer formell framtoning. Dåligt uppförande är inte heller begränsat till vad man säger. Det kan även innefatta dialekter, språknivå, kroppsspråk, gestikuleringar och hur man klär sig. Gott uppförande är snarare ett mer fyrkantigt, rationellt språk. Man är mer samlad och använder sig av “teknokratiskt” resonemang.

Frågor att ställa angående “dåligt uppförande”:

Vilka former av dåligt uppförande förekommer?

I vilka sammanhang förekommer dåligt uppförande?

Går dåligt uppförande att koppla till en sakfråga?

Behandlas de olika partiledarna på olika sätt?

Väcker dåligt uppförande reaktioner från partiledarna?

Går det att koppla dåligt uppförande till “footings”, inbäddade påståenden eller förmildrande av påståenden?

3. Hänvisar journalisterna till någon form av kris, sammanbrott eller hot?

Kort sammanfattning av aspekten: En hänvisning till en kris, sammanbrott eller hot är en metod för journalisterna att etablera en visst typ av ramverk kring en politisk situation som ofta är en dramatisering. Krisen handlar ofta om ett sammanbrott mellan “folket” och “eliten” som får tydliga roller i förhållandet offer och förövare. De uppstår ofta i ämnen som ekonomiska svårigheter, upplevd orättvisa, militära hot, social förändring eller liknade problem.

Frågor att ställa angående hänvisning till någon form av kris, sammanbrott eller hot?

Hur formuleras kriserna i de frågor journalisterna ställer?

Vilka är det som drabbas av den situation som formuleras?

Vem är det som har skapat situationen?

Är det journalisterna som står för uttalandet eller använder sig journalisterna utav en tredje parts beskrivning av verkligheten?

Går det att urskilja några skillnader mellan utfrågningarna?

Går det att koppla beskrivningen av kris, sammanbrott eller hot till “footings”, inbäddade påståenden eller förmildrande av påståenden?